

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/22-10/3
URBROJ: 613-01-07-2-23-25
Zagreb, 6. prosinca 2023.

Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti

Upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Republici Hrvatskoj

SADRŽAJ

stranica

PREDMET, SUBJEKTI I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE REVIZIJE	4
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	4
PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR U VEZI S NAVODNJAVANJEM	7
EVIDENCIJE GRAĐEVINA ZA NAVODNJAVANJE I MJEŠOVITIH MELIORACIJSKIH GRAĐEVINA	13
GRADNJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE GRAĐEVINA ZA NAVODNJAVANJE I MJEŠOVITIH MELIORACIJSKIH GRAĐEVINA	16
Gradnja građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina	16
Korištenje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina	24
Održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina	40
KORIŠTENJE VODE ZA NAVODNJAVANJE	41
NADZOR I INFORMIRANJE	47
OCJENA UČINKOVITOSTI UPRAVLJANJA GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE I MJEŠOVITIM MELIORACIJSKIM GRAĐEVINAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ	51
OČITOVANJE SUBJEKATA REVIZIJE	54

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
UPRAVLJANJA GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE I MJEŠOVITIM
MELIORACIJSKIM GRAĐEVINAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Na temelju odredaba članaka 19. i 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19), obavljena je revizija učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Republici Hrvatskoj.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim Okvirom profesionalnih načela, standarda i smjernica Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) (Narodne novine 17/20) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 18. svibnja 2022. do 6. prosinca 2023.

PREDMET, SUBJEKTI I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Republici Hrvatskoj.

Navodnjavanje je, prema odredbama Zakona o vodama (Narodne novine 66/19, 84/21 i 47/23), djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda i njihova isporuka radi natapanja poljoprivrednog zemljišta, sportskih terena ili drugoga zemljišta, dok je javno navodnjavanje djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda i njihova isporuka radi natapanja poljoprivrednog zemljišta putem građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija ili mješovitih melioracijskih građevina u vlasništvu Republike Hrvatske. Upravljanje su poslovi investitora gradnje vodnih građevina, njihovo održavanje, čuvanje i korištenje za namjene kojima vodne građevine služe.

Vodne građevine su građevine ili skupovi građevina zajedno s pripadajućim uređajima i opremom, koji čine tehničku, odnosno tehnološku cjelinu, a služe za uređenje vodotoka i drugih površinskih voda, za zaštitu od štetnog djelovanja voda, za zahvaćanje voda radi njihova namjenskog korištenja i za zaštitu voda od onečišćenja.

Vodne građevine su, između ostalog, vodne građevine za melioracije koje čine:

1. građevine za melioracijsku odvodnju (kanali s pripadajućim crnim stanicama, drenažama, betonskim propustima, čepovima, sifonima, stepenicama, brzotocima, oblagama za zaštitu od erozija, ustavama i drugim pripadajućim građevinama, uređajima i opremom)
 - Dijele se na građevine za:
 - osnovnu melioracijsku odvodnju (melioracijske građevine I. i II. reda) i
 - građevine za detaljnu melioracijsku odvodnju (građevine III. i IV. reda)
2. građevine za navodnjavanje (akumulacijske i druge zahvatne građevine, razvodna mreža i druge građevine pripadajuće ovim građevinama)
3. mješovite melioracijske građevine.

Građevinama za osnovnu melioracijsku odvodnju u vlasništvu Republike Hrvatske upravljaju Hrvatske vode. Građevinama za detaljnu melioracijsku odvodnju u vlasništvu županija upravljaju Hrvatske vode. Građevinama za navodnjavanje u vlasništvu županija upravljaju županije.

Građevine za navodnjavanje, prema načinu izgradnje i upravljanja, dijele se na javne i privatne. Javni sustavi za navodnjavanje su građevine za navodnjavanje i mješovite melioracijske građevine.¹

Javni sustavi za navodnjavanje najčešće se sastoje od vodozahvata s crnom stanicom i postrojenjem za kondicioniranje vode, akumulacije, dovodnog sustava i distribucijske mreže. Vodozahvat može biti na otvorenom vodotoku, postojećoj akumulaciji ili podzemnoj vodi.

¹ U smislu ove revizije pojam javni sustavi za navodnjavanje odnosi se na građevine za navodnjavanje i mješovite melioracijske građevine, dok sustavi za navodnjavanje, osim navedenih, obuhvaćaju i privatne građevine za navodnjavanje.

Subjekti revizije su Ministarstvo poljoprivrede,² Hrvatske vode – pravna osoba za upravljanje vodama (dalje u tekstu: Hrvatske vode) i Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja – Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora (dalje u tekstu: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja). U upravljanju građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama sudjeluju i drugi subjekti, od kojih će jedinice područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: županije) biti obuhvaćene zasebnim izvješćima. Također, neizravno, putem Ministarstva poljoprivrede obuhvaćene su neke aktivnosti Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: Agencija) i Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu – Centar za tlo.

Revizijom je obuhvaćeno razdoblje 2005. – 2021. u vezi s planovima navodnjavanja i ciljevima poljoprivredne politike. Druge aktivnosti subjekata revizije obuhvaćaju razdoblje 2019. – 2021., a za aktivnosti koje se nastavljaju obuhvaćeni su i podaci za 2022.

Osnovni cilj revizije je ocijeniti učinkovitost upravljanja građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama. Revizijom je obuhvaćena provedba Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: NAPNAV) te Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (Narodne novine 117/15) (dalje u tekstu: Višegodišnji program gradnje).

Posebni ciljevi revizije su:

- provjeriti uspostavu pravnog, strateškog i planskog okvira za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama
- utvrditi jesu li ustrojene propisane evidencije građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina
- ocijeniti je li gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina učinkovita
- ocijeniti koristi li se voda za navodnjavanje u skladu s vodnim potencijalom i potrebama za navodnjavanjem
- utvrditi provodi li se nadzor nad korištenjem voda i informira javnost o rezultatima NAPNAV-a te o drugim podacima u vezi s navodnjavanjem.

² Revizijom je obuhvaćeno razdoblje 2005. – 2022. u kojem se mijenjao naziv i ustroj Ministarstva poljoprivrede. U Izvješću se koristi naziv Ministarstvo poljoprivrede neovisno o njegovom nazivu kroz spomenuto razdoblje.

METODE REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI), revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne revizijske dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje ciljeva revizije.

U provedbi postupaka revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize podataka:

- proučeni su i analizirani propisi te stručni i drugi dostupni materijali u vezi s navodnjavanjem
- analizirani su podaci iz službenih baza podataka i provjerena je dokumentacija u vezi s navodnjavanjem i poljoprivrednim zemljištem
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama i pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima u vezi s upravljanjem građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona, drugih propisa i planskih dokumenata, kao i poduzetih aktivnosti Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatskih voda u vezi s upravljanjem građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama.

Okosnicu revizije činilo je glavno pitanje:

- **Je li upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama učinkovito?**

Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća **potpitanja**:

- Je li uspostavljen pravni, strateški i planski okvir za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama?
- Jesu li mješovite melioracijske građevine evidentirane u poslovnim knjigama Hrvatskih voda te jesu li ustrojene evidencije utvrđene propisima o gospodarenju vodama?
- Je li gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina učinkovita?
- Koristi li se voda za navodnjavanje u skladu s vodnim potencijalom i potrebama za navodnjavanje?
- Provodi li se nadzor nad korištenjem voda te informiranje o navodnjavanju i ostvarenju NAPNAV-a?

U tablici u nastavku daju se kriteriji za ocjenu učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama, prema područjima revizije.

Tablica broj 1

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti,
prema područjima revizije

Redni broj	Područja revizije	Kriteriji
1	2	
1.	Pravni i institucionalni okvir	<p>Doneseni su propisi koji reguliraju područje navodnjavanja</p> <p>Doneseni su strateški dokumenti i planovi navodnjavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ donesena je strategija upravljanja vodama ○ doneseni su drugi strateški dokumenti u vezi s navodnjavanjem (nacionalni program) ○ doneseni su dokumenti za provedbu strateških ciljeva (višegodišnji i jednogodišnji planovi gradnje i drugo)
2.	Evidencije građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina	<p>Ustrojene su propisane evidencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ propisima je uređeno vlasništvo građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina ○ utvrđen je Popis građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku ○ mješovite melioracijske građevine iz navedenog Popisa evidentirane su u poslovnim knjigama Hrvatskih voda ○ podaci o česticama koje čine javno vodno dobro dostavljaju se u Središnji registar državne imovine ○ ustrojen je i vodi se Katastar vodnih građevina, Registar korištenja voda za navodnjavanje i Očevidnik koncesija za gospodarsko korištenje voda ○ Katastar vodnih građevina, Registar korištenja voda za navodnjavanje i Očevidnik koncesija za gospodarsko korištenje voda sadrže propisane podatke ○ u Katastar vodnih građevina unesene su sve građevine za navodnjavanje i mješovite melioracijske građevine, a podaci se redovno ažuriraju
3.	Gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina	<p>Gradnja građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina provedena je u skladu s NAPNAV-om i drugim aktima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ obavlja se identifikacija (odabir) projekata navodnjavanja iz županijskih planova navodnjavanja ○ obavlja se rangiranje projekata navodnjavanja prema kriterijima utvrđenim NAPNAV-om ○ prije gradnje javnih sustava za navodnjavanje provodi se procjena utjecaja na okoliš i/ili ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu u skladu s važećim propisima ○ prati se utjecaj projekata navodnjavanja na vode i tlo ○ građevine za navodnjavanje i mješovite melioracijske građevine grade se prema dinamici utvrđenoj Višegodišnjim programom gradnje ○ ostvaren je cilj NAPNAV-a u vezi s pokrivenošću poljoprivrednih površina sustavima za navodnjavanje ○ utvrđeni su izvori financiranja za gradnju javnih sustava za navodnjavanje ○ prati se ostvarenje NAPNAV-a u vezi s izvorima financiranja <p>Izgrađeni sustavi za navodnjavanje su u funkciji i koriste se u punom kapacitetu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ prikupljaju se podaci o stvarno navodnjavanim poljoprivrednim površinama ○ izgrađeni sustavi se koriste

Redni broj	Područja revizije	Kriteriji
	1	2
		<ul style="list-style-type: none"> ○ sustavi navodnjavanja koriste se u punom kapacitetu, odnosno na sustavima su priključeni krajnji korisnici ○ provedeni su planirani pilot-projekti ○ vodi se baza podataka s temeljnim podacima o projektima navodnjavanja ○ sastavljaju se i analiziraju podaci o realizaciji pojedinačnih projekata ○ sastavljaju se godišnja izvješća o napredovanju programa gradnje ○ godišnja izvješća sadrže pokazatelje praćenja projekata gradnje, njihovo tumačenje i analizu ○ prikupljaju se podaci o povećanju poljoprivredne proizvodnje na navodnjavanim površinama i analiziraju u odnosu na utrošak vode ○ ispituje se jesu li cijene priključaka na sustave navodnjavanja prihvatljive poljoprivrednicima ○ mjerama poljoprivredne politike utvrđena je mogućnost financiranja ulaganja u sustave navodnjavanja (mjere ruralnog razvoja i drugo) ○ sustavi za navodnjavanje omogućuju mjerenje utroška i gubitaka vode ○ prate se gubici vode, prema vrstama izgrađenih sustava za navodnjavanje (otvoreni, zatvoreni) ○ provode se edukacije poljoprivrednika o koristima navodnjavanja, novim tehnologijama i korištenju vode ○ poduzimaju se mjere za okrupnjavanje poljoprivrednih površina radi povećanja učinkovitosti korištenja sustava za navodnjavanje u skladu s NAPNAV-om <p>Utvrđeni su izvori financiranja za gradnju i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ utvrđeni su izvori financiranja za gradnju i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina ○ prate se rezultati modela financiranja utvrđenih NAPNAV-om u odnosu na veličinu krajnjih korisnika <p>Provodi se održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ održavanje mješovitih melioracijskih građevina provodi se u skladu s donesenim planovima i programima ○ Hrvatske vode upravljale su građevinama za navodnjavanje u vlasništvu županija ○ za sustave u vlasništvu županija kojima su upravljale Hrvatske vode doneseni su prijedlozi programa održavanja ○ utvrđene su cijene za održavanje sustava za navodnjavanje u vlasništvu županija i ostvareni prihodi
4.	Korištenje vode za navodnjavanje	<p>Utvrđen je vodni potencijal na razini Republike Hrvatske i potrebe za navodnjavanjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ na razini Republike Hrvatske utvrđeni su vodni potencijali za navodnjavanje ○ utvrđene su poljoprivredne površine pogodne za navodnjavanje <p>Korištenje vode za navodnjavanje regulirano je vodopravnim dozvolama, odnosno ugovorima o koncesiji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ za korištenje vode za navodnjavanje izdaju se vodopravne dozvole, odnosno zaključuju ugovori o koncesiji ○ korisnici navodnjavanja dostavljaju Hrvatskim vodama podatke o zahvaćenim količinama voda ○ obračunava se i naplaćuje naknada za korištenje vode za navodnjavanje ○ ugovorima o zajedničkom korištenju građevina uređeno je podmirivanje odgovarajućeg dijela troškova

Redni broj	Područja revizije	Kriteriji
	1	2
5.	Nadzor i informiranje	<p>Provodi se neposredni i vodni nadzor nad korištenjem voda za navodnjavanje i vodnim građevinama:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ propisima je utvrđen način obavljanja neposrednog i vodnog nadzora nad korištenjem voda za navodnjavanje i vodnim građevinama ○ provodi se neposredni nadzor nad korištenjem voda za navodnjavanje i vodnim građevinama ○ provodi se vodni nadzor nad korištenjem voda za navodnjavanje i vodnim građevinama <p>Provedeno je informiranje javnosti o rezultatima NAPNAV-a te o drugim podacima u vezi s navodnjavanjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ utvrđen je sadržaj i način informiranja javnosti o navodnjavanju ○ o rezultatima provedbe NAPNAV-a te drugim podacima o navodnjavanju informira se javnost

PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR U VEZI S NAVODNJAVANJEM

Područje navodnjavanja regulirano je Strategijom upravljanja vodama (Narodne novine 91/08), Strategijom poljoprivrede do 2030. (Narodne novine 26/22), NAPNAV-om, Zakonom o vodama, Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16, 127/17, 66/19 i 50/23 – ispravak), Uredbom o standardu kakvoće voda (Narodne novine 96/19 i 20/23), Pravilnikom o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje (Narodne novine 83/10 i 76/14), Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije (Narodne novine 120/10), Pravilnikom o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda (Narodne novine 81/10), Pravilnikom o izdavanju vodopravnih akata (Narodne novine 9/20 i 39/22), Pravilnikom o uvjetima za obavljanje poslova vodočuvarske službe (Narodne novine 114/10), Popisom građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku (Narodne novine 83/10), Višegodišnjim programom gradnje i drugim propisima.

Strategiju upravljanja vodama donio je Hrvatski sabor u srpnju 2008., kao dugoročni planski dokument kojim se utvrđuje vizija, misija, ciljevi i zadaće državne politike u upravljanju vodama. Strategija daje strateška opredjeljenja i smjernice razvoja vodnoga gospodarstva polazeći od zatečenog stanja vodnog sektora, razvojnih potreba, gospodarskih mogućnosti, međunarodnih obveza te potrebe za očuvanjem i unaprjeđenjem stanja voda te vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

U Strategiji upravljanja vodama navodi se da u financiranju melioracijske odvodnje i melioracijskog navodnjavanja nema većih nepoznanica. Ono spada u obuhvat načela korisnik plaća. Jedina je dvojba treba li primijeniti načelo skupne solidarnosti, na što i u kojem opsegu. Navode se i opći podaci o vodnim potencijalima, područjima pogodnim za navodnjavanje, potrebama za navodnjavanjem i stanju poljoprivrede vezanom za sustave za navodnjavanje. Također, Strategijom je kao aktivnost vezana za navodnjavanje utvrđeno stvaranje uvjeta za razvoj navodnjavanja prema zahtjevima korisnika u skladu s NAPNAV-om. Nositelji aktivnosti su Ministarstvo poljoprivrede i županije.

NAPNAV je donijela Vlada Republike Hrvatske 2005. za razdoblje 2006. – 2020. NAPNAV sadrži polazišta, očekivane rezultate, nacionalni okvir projekta, projektne aktivnosti i institucije uključene u provedbu projekta. Očekivani rezultat provedbe NAPNAV-a je da će mjere sustavnog organiziranja infrastrukture u poljoprivredi, okrupnjavanja poljoprivrednih površina i uvođenja navodnjavanja i novih tehnologija proizvodnje polučiti i učinkovitiju poljoprivrednu proizvodnju. Time će se potaknuti promjena strukture proizvodnje uvođenjem dohodovnijih kultura koje većinom uvozimo te će projekt u konačnici rezultirati povoljnim makroekonomskim učinkom.

Višegodišnji program gradnje je planski dokument upravljanja vodama koji razrađuje načine postizanja ciljeva utvrđenih planovima više razine. Nositelj Višegodišnjeg programa gradnje je ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo.

Prema odredbama Zakona o vodama, svakome je dopušteno korištenje voda za osobne potrebe, na način i u količinama koje ne isključuju druge od jednakog korištenja (opće korištenje voda). Opće korištenje voda obuhvaća zahvaćanje površinske i podzemne vode za piće, kuhanje, grijanje, održavanje čistoće, sanitarne i druge potrebe u kućanstvu, i to iz prvoga vodonosnoga sloja u aluvijalnom području, a u području krša u skladu s vodopravnim uvjetima te korištenje površinskih voda za kupanje, sport i rekreaciju i druge slične namjene. Opće korištenje voda ne obuhvaća korištenje voda za navodnjavanje neovisno o veličini površine koja se navodnjava.

Pravo na korištenje voda za potrebe navodnjavanja ostvaruje se u skladu sa Zakonom o vodama, a radi ostvarenja ciljeva NAPNAV-a, planova i programa navodnjavanja županija te zadovoljenja potreba za navodnjavanjem različitih korisnika za razne namjene.

Prema NAPNAV-u i Višegodišnjem programu gradnje, poljoprivredna proizvodnja pokazuje višegodišnji pad, neuravnoteženu ponudu i potražnju, stalnost negativne vanjskotrgovinske bilance i postupno smanjenje udjela u bruto domaćem proizvodu. Stoga i gospodarski pokazatelji ukazuju na neučinkovito korištenje raspoloživih resursa – zemljišta i voda, spor obrt kapitala i pad proizvodnosti rada u poljoprivredi. U Republici Hrvatskoj vrlo visoku i visoku pogodnost za navodnjavanje ima 484 025 ha poljoprivrednih površina, a potencijali hrvatske poljoprivrede nedovoljno su iskorišteni. Neiskorišteni su potencijali za navodnjavanje. Navodnjavanje ne predstavlja značajno opterećenje na vodni resurs. Prema veličini navodnjavanih površina Republika Hrvatska se nalazi na začelju Europe. Sve su češća razdoblja suša, iz kojih proizlaze značajne štete od suša, koje se navodnjavanjem, kao jednom od izuzetno važnih mjera, mogu smanjiti, a u određenim okolnostima i potpuno izbjeći.

NAPNAV-om su utvrđeni sudionici nadležni za njegovu provedbu, a to su Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poljoprivrede, Nacionalno povjerenstvo za projekt navodnjavanja, Stručni tim za provedbu NAPNAV-a, Agencija za navodnjavanje, Hrvatske vode, županije, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, zadruge i udruge, poslovni subjekti i gradovi. Za dio sudionika koji sudjeluju u provedbi NAPNAV-a nisu utvrđene aktivnosti.

U tablici u nastavku daju se podaci o aktivnostima sudionika u provedbi NAPNAV-a.

Tablica broj 2

Podaci o aktivnostima sudionika u provedbi NAPNAV-a

Sudionici provedbe NAPNAV-a	Aktivnosti
1	2
Ministarstvo poljoprivrede	<ul style="list-style-type: none"> ➤ izrada NAPNAV-a kao strateškog dokumenta za planiranje, izgradnju, korištenje i održavanje sustava za navodnjavanje u Republici Hrvatskoj ➤ prilagodba postojećih zakona i drugih propisa i donošenje novih zakonskih akata koji propisuju pitanja izgradnje i gospodarenja sustavima za navodnjavanje ➤ definiranje kriterija za ocjenu i rangiranje potreba odnosno projekata za izgradnju sustava za navodnjavanje ➤ definiranje redoslijeda postupaka za dobivanje dozvola i suglasnosti za izgradnju ➤ planiranje i osiguranje sredstava za sufinanciranje izrade strateške i detaljne projektne dokumentacije ➤ planiranje i osiguravanje novčanih sredstava potrebnih za izgradnju infrastrukture za navodnjavanje ➤ ustroj Agencije za navodnjavanje kao stručnog i administrativnog tijela za provedbu NAPNAV-a
Agencija za navodnjavanje	<ul style="list-style-type: none"> ➤ provedba NAPNAV-a u vezi sa stručnim, administrativnim i financijskim poslovima te nadzorom, revidiranjem i kontrolom u postupcima normiranja, odobravanja i provođenja pojedinačnih projekata navodnjavanja
Hrvatske vode	<ul style="list-style-type: none"> ➤ usklađivanje NAPNAV-a sa Strategijom upravljanja vodama ➤ usklađivanje projekata navodnjavanja s vodnogospodarskim osnovama vodnih i slivnih područja ➤ definiranje vodnih resursa po vrstama ➤ sudjelovanje u organiziranju građenja i stručnog nadzora nad građenjem i korištenjem vodnih građevina, u tehničkom i gospodarskom održavanju sustava za navodnjavanje ➤ organiziranje i provođenje monitoringa voda na izgrađenim sustavima za navodnjavanje ➤ sudjelovanje u drugim aktivnostima u vezi s izradom projekata te izgradnjom i gospodarenjem sustava za navodnjavanje koji su u području djelatnosti Hrvatskih voda
Županije	<ul style="list-style-type: none"> ➤ izrada županijskih planova ➤ sudjelovanje u definiranju regionalnog koncesionara za rukovanje i upravljanje sustavom za navodnjavanje ➤ nominiranje projekata ➤ osiguravanje sredstava za sufinanciranje ➤ poticanje korisnika i udruživanja

Sudionici provedbe NAPNAV-a	Aktivnosti
1	2
Poljoprivredni proizvođači	<ul style="list-style-type: none"> ➤ suglasnosti krajnjih korisnika za nominaciju projekata ➤ pokretanje i provođenje postupaka nominacije u skladu sa zakonskom procedurom ➤ korištenje izgrađenih sustava i preuzimanje dijela upravljačkih odgovornosti nad izgrađenim sustavima ➤ preuzimanje dijela troškova gospodarenja sustavima za navodnjavanje

U provedbi NAPNAV-a sudjeluje i Stručni tim za provedbu NAPNAV-a koji je 2004. osnovalo Ministarstvo poljoprivrede. Zadnju odluku o imenovanju Stručnog tima donijelo je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike 2018. Prema navedenoj odluci, Stručni tim ima predsjednika, zamjenika i 20 članova. Savjetodavno je tijelo nadležnom ministarstvu i čine ga stručnjaci iz tijela državne uprave, ustanova, udruga i drugih pravnih osoba. Poslovi Stručnog tima su praćenje provedbe projekata navodnjavanja u Republici Hrvatskoj, utvrđivanje i davanje smjernica za provedbu NAPNAV-a kao strateškog dokumenta s posebnim naglaskom na projekte koji se financiraju iz sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj te praćenje i usmjeravanje provedbe obnove i izgradnje objekata melioracijske odvodnje čija funkcionalnost predstavlja temelj za uspješan razvoj projekata navodnjavanja.

NAPNAV-om je utvrđeno da Ministarstvo poljoprivrede u procesu provedbe projekata organizira i prati područja koja se odnose na izgradnju i primjenu sustava za navodnjavanje te na prava i obveze korisnika. U obavljanju propisanih poslova Hrvatskih voda, potrebna je stalna suradnja Hrvatskih voda i Uprave vodnog gospodarstva i zaštite mora. U vrijeme donošenja NAPNAV-a (2005.), vodno gospodarstvo kao i navedena Uprava bilo je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede.

Također, u vrijeme obavljanja revizije (prosinac 2022.), Ministarstvo poljoprivrede, između ostalog, obavlja upravne i druge poslove u području poljoprivrede, ruralnog razvoja, gospodarenja i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, poljoprivrednih politika te tržišnih i strukturnih potpora u poljoprivredi, provodi i koordinira mjere ruralnog razvoja, uređuje pravne odnose na poljoprivrednom zemljištu, pokreće i provodi postupak komasacije, zaštite poljoprivrednog zemljišta te vodi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu, koordinira i usklađuje hrvatsku poljoprivrednu politiku i politiku ruralnog razvoja s odgovarajućim politikama Europske unije, pokrenulo je izradu novog NAPNAV-a te obavlja upravni nadzor nad radom Agencije putem koje se financira izgradnja građevina za navodnjavanje.

Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora obavlja upravne i stručne poslove iz područja zaštite od štetnog djelovanja voda, vodnog dobra, navodnjavanja i melioracijske odvodnje, zaštite voda, korištenja voda za različite namjene, djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje otpadnih voda, uključujući i proces restrukturiranja i okrupnjavanja vodnokomunalnog sektora i provedbu ulaganja u razvoj vodnokomunalne infrastrukture te posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama. Uprava provodi upravni nadzor nad Hrvatskim vodama i županijama u provedbi javnih ovlasti na temelju zakona i drugih propisa iz područja upravljanja vodama te provodi poslove kontrole naplate naknada i ulaganja u razvoj vodnih građevina iz nacionalnih sredstava.

Prema odredbama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (Narodne novine 97/20), u okviru navedene Uprave ustrojen je Odjel navodnjavanja i melioracijske odvodnje. Navedeni Odjel obavlja upravne i stručne poslove, koji se, između ostalog, odnose na sudjelovanje u pripremi nacrtu prijedloga višegodišnjih programa gradnje vodnih građevina za melioracije i provedbu postupaka strateške procjene utjecaja na okoliš, provedbu NAPNAV-a kao strateškog dokumenta za planiranje, izgradnju, korištenje i održavanje sustava za navodnjavanje u Republici Hrvatskoj, praćenje ulaganja u razvoj vodnih građevina za melioracije, izradu izvješća o provedbi projekata, programa i strategija iz područja melioracijske odvodnje i navodnjavanja, definiranje kriterija te ocjenu i rangiranje projekata izgradnje sustava navodnjavanja, suradnju s ministarstvom nadležnim za poljoprivredu u dijelu Programa ruralnog razvoja koji se odnosi na mjere navodnjavanja i melioracijske odvodnje, upravne i stručne poslove koji se odnose na provedbu postupaka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš u dijelu koji se odnosi na ocjenu utjecaja zahvata na stanje vodnih tijela i postizanje ciljeva zaštite voda.

Revizijom je utvrđeno da je od donošenja NAPNAV-a promijenjen ustroj Ministarstva poljoprivrede koje je bilo nadležno za njegovu provedbu. Poslovi i nadležnosti iz NAPNAV-a nisu jasno podijeljeni između dva ministarstva (Ministarstva poljoprivrede i Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja), odnosno dio poslova poput izvješćivanja o provedbi NAPNAV-a zbog promjene ustrojstva prenesen je u nadležnost Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja iako navedeno Ministarstvo ne raspolaže podacima potrebnim za praćenje ostvarenja utvrđenih ciljeva. NAPNAV je donesen 2005. i odnosi se na razdoblje do 2020., a Višegodišnji program gradnje 2015. i odnosi se na razdoblje do 2020., ali sadrži projekcije za gradnju građevina za navodnjavanje do 2022.

U veljači 2022. donesena je Strategija poljoprivrede do 2030. Strategijom su utvrđeni provedbeni mehanizmi, od kojih su dva značajna za područje navodnjavanja: Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe i Upravljanje poljoprivrednim zemljištem.

Prema provedbenom mehanizmu Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe, cilj intervencije ostvarit će se provedbom Višegodišnjeg programa gradnje i NAPNAV-a, u suradnji s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja, Hrvatskim vodama i županijama. Između ostalog, ažurirani plan trebat će dati posebni naglasak na ulaganja u izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu te usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi. Ulaganja će se usmjeravati u skladu s planovima upravljanja rizikom od poplava te saznanjima dobivenima s pomoću alata iz provedbenog mehanizma B.2. (Poboljšani pristup okolišnim i agro-klimatskim podacima), ovisno o raspoloživoj vodi za navodnjavanje, pogodnosti tala za poljoprivrednu proizvodnju i navodnjavanje te iskazanom interesu krajnjeg korisnika/poljoprivrednika za razvoj i primjenu sustava za navodnjavanje. Kao i u drugim intervencijama, važno je olakšati pristup proizvođača potrebnim znanjima i informacijama. Intervencija će se realizirati ažuriranjem i primjenom NAPNAV-a. Provedbeni mehanizam Upravljanje poljoprivrednim zemljištem opisan je pod naslovom Gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina.

Do vremena obavljanja revizije (listopad 2023.) nisu doneseni novi NAPNAV i Višegodišnji program gradnje. Izradu NAPNAV-a naručilo je Ministarstvo poljoprivrede, a izradu novog NAPNAV-a Hrvatske vode na temelju odluke Stručnog tima za provedbu NAPNAV-a.

U vrijeme obavljanja revizije (listopad 2023.) novi NAPNAV je u fazi izrade. Prema odredbama članka 43. Zakona o vodama, Vlada Republike Hrvatske donosi višegodišnje programe gradnje komunalnih vodnih građevina, regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije koje izrađuju Hrvatske vode. Prema odredbama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo sudjeluje u pripremi nacrtu prijedloga višegodišnjih programa gradnje vodnih građevina za melioracije i obavlja provedbu postupaka strateške procjene utjecaja na okoliš.

Prema obrazloženju Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo provodi administrativne poslove u vezi s donošenjem NAPNAV-a, koji se odnose na e-savjetovanje. Ministarstvo zaprima komentare i primjedbe te ih prosljeđuje Hrvatskim vodama. NAPNAV treba prije e-savjetovanja biti usklađen s Planom upravljanja vodnim područjima do 2027. (Narodne novine 84/23) i Višegodišnjim programom gradnje.

U vezi s donošenjem Višegodišnjeg programa gradnje, obrazlaže da su navedeni Program izradile Hrvatske vode, ali Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja provodi postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, e-savjetovanje i upućuje ga Vladi Republike Hrvatske na usvajanje. Prije donošenja Programa, provode se prekogranične konzultacije. Dokumentacija u vezi s Višegodišnjim programom gradnje je prevedena na engleski jezik i u studenome 2022. dostavljena svim zemljama koje su izrazile namjeru sudjelovanja u postupku. Republika Mađarska je zatražila prevođenje dokumentacije na mađarski jezik, što je učinjeno te joj je dokumentacija ponovno dostavljena u studenome 2023. Nakon završenih konzultacija, Višegodišnji program gradnje bit će poslan na usvajanje.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatskim vodama, ubuduće pravodobno poduzeti aktivnosti radi donošenja planskih dokumenata – NAPNAV-a i Višegodišnjeg programa gradnje. Navedenim planskim dokumentima potrebno je utvrditi poslove, odnosno zadaće sudionika u provedbi i način suradnje.

S obzirom da su navedeni dokumenti potrebni za provedbu Strategije poljoprivrede do 2030., Državni ured za reviziju je mišljenja da u njihovoj izradi i donošenju treba sudjelovati Ministarstvo poljoprivrede kao tijelo nadležno za provođenje poljoprivredne politike.

Strategijom poljoprivrede do 2030. utvrđeno je da će se sustavi za navodnjavanje izgraditi na novih 25 000 ha, a sredstva će se osigurati iz državnog proračuna Republike Hrvatske te iz sredstava Europske unije namijenjenih provedbi zajedničke poljoprivredne politike, kao i iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Revizijom je utvrđeno da su do kolovoza 2022. županije i Hrvatske vode pripremile 26 projekata za gradnju sustava za navodnjavanje u vrijednosti od 2.574.907.000,00 kn. Sredstva za financiranje projekata navodnjavanja utvrđena su Strateškim planom Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (dalje u tekstu: Strateški plan). Strateški plan je programski strateški dokument i temelj za korištenje sredstava europskih poljoprivrednih fondova (Europski fond za jamstva u poljoprivredi i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj). Strateškim planom utvrđeno je financiranje u području navodnjavanja u iznosu od 545.143.236,00 kn (iz sredstava Europske unije u iznosu od 436.114.589,00 kn i nacionalnih sredstava u iznosu od 109.028.647,00 kn), što je 21,2 % osiguranih sredstava u odnosu na procijenjene vrijednosti pripremljenih projekata. Navedenim projektima, iz javnih sustava, omogućilo bi se navodnjavanje na dodatnih 19 212 ha.

Prema obrazloženju Ministarstva poljoprivrede, financijska sredstva za izgradnju osigurat će se u sljedećem programskom razdoblju, a financiranje se u većem dijelu očekuje iz sredstava Europske unije.

Državni ured za reviziju je mišljenja da će ostvarenje cilja Strategije poljoprivrede do 2030. u vezi s gradnjom sustava za navodnjavanje, s obzirom na razdoblje i osigurana sredstva biti teško provedivo te da kod planiranja više pozornosti treba posvetiti provedivosti i praćenju postavljenih ciljeva.

EVIDENCIJE GRAĐEVINA ZA NAVODNJAVANJE I MJEŠOVITIH MELIORACIJSKIH GRAĐEVINA

Prema odredbama Zakona o vodama, vodne građevine za melioracije obuhvaćaju građevine za navodnjavanje, građevine za melioracijsku odvodnju i mješovite melioracijske građevine. Za navodnjavanje se koriste građevine za navodnjavanje i mješovite melioracijske građevine. Građevine za navodnjavanje javna su dobra u javnoj uporabi i u vlasništvu su županija. Mješovite melioracijske građevine od interesa za Republiku Hrvatsku utvrđene Popisom građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku u vlasništvu su Republike Hrvatske, dok su mješovite melioracijske građevine koje nisu u navedenom Popisu javna dobra u javnoj uporabi u vlasništvu županija.

Popis građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku utvrdilo je ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo u srpnju 2010. Popisom je utvrđeno da su građevine za osnovnu melioracijsku odvodnju melioracijske građevine prvog reda (glavni odvodni kanali za prihvat svih voda iz melioracijskog sustava ili dijela tog sustava, a koji se dovode putem detaljne kanalske mreže i odvođe u melioracijske građevine te crpne stanice u melioracijskom sustavu i druge pripadajuće građevine) i melioracijske građevine drugog reda (glavni odvodni kanali za prihvat svih voda iz melioracijskog sustava ili dijela tog sustava, a koji se dovode putem detaljne kanalske mreže i odvođe melioracijske građevine prvog reda te druge pripadajuće građevine). Mješovite melioracijske građevine su melioracijske građevine koje su namijenjene i melioracijskoj odvodnji i navodnjavanju. Navedeni Popis obuhvaća ukupno 1 548 građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku koje su popisane po branjenim područjima. Na osam od 34 branjena područja nema evidentiranih građevina, a na ostalim branjenim područjima ukupno je 170 melioracijskih građevina prvog reda, 1 238 melioracijskih građevina drugog reda, 63 crpne stanice, 28 akumulacija-retencija te 49 drugih građevina (ustave, sifoni, brane, zahvati vode i drugo). Revizijom je utvrđeno da su mješovite melioracijske građevine iz navedenog Popisa evidentirane u poslovnim knjigama Hrvatskih voda (utvrđeno na temelju uzorka izabranog slučajnim odabirom).

S obzirom na to da je od donošenja Popisa građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku prošlo 12 godina, ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo je u ožujku 2021. donijelo Odluku o osnivanju i imenovanju povjerenstva za izradu Nacrta prijedloga Odluke o utvrđivanju popisa građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku. U navedeno Povjerenstvo imenovano je šest predstavnika ministarstva nadležnog za vodno gospodarstvo i deset predstavnika Hrvatskih voda.

Prema očitovanju Hrvatskih voda, u vrijeme obavljanja revizije (listopad 2022.), Nacrt prijedloga Odluke o utvrđivanju popisa građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku u završnoj je fazi izrade prije slanja u postupak e-savjetovanja.

Prema odredbama Zakona o vodama, Hrvatske vode dostavljaju podatke o česticama koje čine javno vodno dobro i svim promjenama u vezi s režimom tih čestica, kao i o stvarnim pravima koja se osnivaju na njima u Središnji registar državne imovine, koji se vodi prema propisima o upravljanju državnom imovinom. Revizijom je utvrđeno da su Hrvatske vode navedeno dostavljale u Središnji registar državne imovine periodično (početkom kalendarske godine).

Hrvatske vode su prema odredbama članaka 7. i 14. Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije trebale do studenoga 2012. ustrojiti Katastar vodnih građevina, koji treba sadržavati podatke o vrsti vodne građevine s obzirom na namjenu, vlasniku i investitoru vodne građevine, pravnoj ili fizičkoj osobi nadležnoj za upravljanje vodnom građevinom, zakonitom posjedniku vodne građevine, lokaciji (naselje, grad ili općina, županija, katastarska čestica i katastarska općina), nazivu akta kojim je dopuštena gradnja (klasa, urudžbeni broj i datum izdavanja) te nazivu tijela koje je izdalo akt kojim je dopuštena gradnja za regulacijske i zaštitne vodne građevine, komunalne vodne građevine, vodne građevine za melioraciju, vodne građevine za proizvodnju električne energije te vodne građevine za unutarnju plovidbu. Revizijom je utvrđeno da Katastar vodnih građevina do vremena obavljanja revizije (listopad 2022.) nije ustrojen.

U tijeku je uspostava Registra regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina unutar Projekta unaprjeđenja negrađevinskih mjera upravljanja rizicima od poplava u Republici Hrvatskoj koji se sufinancira iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. Planirani rok završetka navedenog Registra je lipanj 2023., a prikupljeni podaci planiraju se koristiti pri izradi Katastra vodnih građevina.

Državni ured za reviziju nalaže Hrvatskim vodama ustrojiti Katastar vodnih građevina, u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije.

Prema odredbama članka 8. Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije, Hrvatske vode trebaju voditi Registar korištenja voda koji čini registar korištenja voda za ljudsku uporabu, registar korištenja vodnih snaga, registar korištenja voda za navodnjavanje, registar zahvaćanja površinskih i podzemnih voda (izvorske, mineralne, termalne i termo mineralne vode) radi stavljanja na tržište u izvornom ili prerađenom obliku, za sanitarne i tehnološke potrebe, zdravstvene i balneološke potrebe i grijanje, registar korištenja voda pogodnih za uzgoj slatkovodnih riba i drugih vodenih organizama, registar korištenja voda za plovidbu te registar korištenja voda za šport i rekreaciju. Registar korištenja voda za navodnjavanje treba sadržavati podatke o obuhvatu (položaju) sustava navodnjavanja, podatke o površini koja se navodnjava, podatke o režimu navodnjavanja i maksimalno dopuštenoj količini zahvaćenih voda, podatke i informacije o vlasnicima i korisnicima sustava za navodnjavanje (korisnicima prava na zahvaćanje voda za navodnjavanje), odlukama županija u čijem su vlasništvu izgrađene građevine za navodnjavanje o visini i obvezi plaćanja naknade za navodnjavanje, podatke i informacije o sustavima navodnjavanja, program praćenja, podatke o količinama i kakvoći zahvaćenih voda te druge podatke od interesa za upravljanje vodama.

Revizijom je utvrđeno da Registar korištenja voda za navodnjavanje ne sadrži podatke o obuhvatu sustava za navodnjavanje, režimu navodnjavanja, korisnicima prava korištenja sustava za navodnjavanje, odlukama županija u čijem su vlasništvu izgrađene građevine za navodnjavanje o visini i obvezi plaćanja naknade za navodnjavanje te za dio korisnika podatke o površini koja se navodnjava.

Državni ured za reviziju nalaže Hrvatskim vodama, Registar korištenja voda za navodnjavanje voditi na način da sadrži sve propisane podatke, u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije.

Osim toga, prema odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije, Hrvatske vode trebaju voditi Očevidnik koncesija za gospodarsko korištenje voda. Prema odredbama Zakona o vodama, navedeni Očevidnik se vodi na temelju odluka i ugovora o koncesijama za gospodarsko korištenje voda koje dostavlja ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo i vodi se neovisno o Registru koncesija koji se vodi na temelju zakona kojim se uređuju koncesije.

S obzirom na to da prema odredbama Zakona o vodama, od lipnja 2018. za zahvaćanje voda za navodnjavanje za različite namjene nije potrebna koncesija, Očevidnik koncesija za gospodarsko korištenje voda u vrijeme obavljanja revizije (listopad 2022.) sadrži podatke za 31 važeći koncesijski ugovor za zahvaćanje voda za navodnjavanje. Prema odredbama Uredbe o uvjetima davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda (Narodne novine 89/10, 46/12, 51/13 i 120/14), ugovori o koncesiji zaključivani su na razdoblje do 30 godina.

Prema odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije, Očevidnik koncesija za gospodarsko korištenje voda čine registar odluka i ugovora o koncesiji, izvornici odluka o davanju koncesija i ugovora o koncesijama u fizičkom ili elektroničkom obliku, registar rješenja o obračunu naknade za koncesiju i ostala pripadajuća dokumentacija o koncesijama. Registar odluka i ugovora o koncesiji treba sadržavati identifikacijski broj ugovora o koncesiji (identifikaciju vodozahvata iz Registra koncesija), naziv i adresu korisnika koncesije (koncesionara), matični broj poslovnog subjekta (osobni identifikacijski broj korisnika koncesije), datum zaključivanja ugovora o koncesiji, klasifikacijsku oznaku i urudžbeni broj ugovora o koncesiji i odluke o dodjeli koncesije (odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja), dozvoljeni opseg korištenja, vrstu i lokaciju vodozahvata (naselje, općina ili grad, županija, katastarska općina i katastarska čestica), mjesto koncesije (lokacija korištenja voda ako se razlikuje od mjesta zahvaćanja), trajanje koncesije (rok važenja koncesije), iznos jednokratne naknade za koncesiju određen ugovorom o koncesiji, iznos godišnje obveze naknade za koncesiju, primatelja naknade za koncesiju, prijenos prava iz koncesijskog ugovora (datum i novi koncesionar), datum prestanka važenja koncesijskog ugovora te napomene.

Revizijom je utvrđeno da Očevidnik koncesija za gospodarsko korištenje voda ne sadrži veći dio izvornika odluka o davanju koncesija u fizičkom ili elektroničkom obliku te podataka o klasifikacijskoj oznaci i urudžbenom broju odluke o dodjeli koncesije. Prema Zakonu o vodama, za zahvaćanje voda za navodnjavanje nije potrebna koncesija te se u navedeni Očevidnik ne unose podaci o novim ugovorima o koncesiji za zahvaćanje voda za navodnjavanje.

GRADNJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE GRAĐEVINA ZA NAVODNJAVANJE I MJEŠOVITIH MELIORACIJSKIH GRAĐEVINA

Gradnja građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina

NAPNAV je prvi dokument kojim je uređeno upravljanje sustavima za navodnjavanje. U vrijeme njegovog donošenja nije bilo podataka o broju sustava za navodnjavanje te o površinama koje se navodnjavaju. Stoga je procijenjeno da se u Republici Hrvatskoj navodnjava 0,9 % poljoprivrednih površina.

Identifikacija projekata jedan je od dugoročnih ciljeva NAPNAV-a, koji se odnosi na pregled i rangiranje daljnjih projekata na razini županija i države za provedbu navodnjavanja te prijedlog dinamike sustavnog uvođenja navodnjavanja u Republici Hrvatskoj do 2020. U skladu s navedenim ciljem, donesen je Višegodišnji program gradnje, koji, između ostalog, obuhvaća aktivnosti na projektima navodnjavanja od 2004. do 2012. (projektiranje i građenje ili samo projektiranje), značajnije višenamjenske sustave i akumulacije, identificirane projekte navodnjavanja i prijedlog realizacije projekata navodnjavanja. Identificirani projekti navodnjavanja sadrže podatke o županiji, području i površini predloženoj županijskim planovima navodnjavanja, procjenu troškova navodnjavanja, broj projekta, područje i površinu predloženu od Jedinice za provedbu NAPNAV-a te investicijsku vrijednost projekta predloženog od Jedinice za provedbu NAPNAV-a. Jedinica za provedbu NAPNAV-a je ustrojstvena jedinica Hrvatskih voda. Zadaće i poslovi navedene Jedinice utvrđeni su Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Hrvatskih voda, a između ostalog, odnose se na osiguranje provedbe NAPNAV-a u dijelu koji se odnosi na obveze Hrvatskih voda.

U tablici u nastavku daje se prikaz poljoprivrednih površina predloženih županijskim planovima i identificiranih u Jedinici za provedbu NAPNAV-a koje će biti obuhvaćene sustavima za navodnjavanje.

Tablica broj 3

Prikaz poljoprivrednih površina predloženih županijskim planovima
i identificiranih u Jedinici za provedbu NAPNAV-a
koje će biti obuhvaćene sustavima za navodnjavanje

u ha

Red broj	Županija	Površina u ha predložena županijskim planom	Identificirana površina kroz provedbu NAPNAV-a	Identificirana površina u %
	1	2	3	4 (3/2*100)
1.	Zagrebačka	8 953	2 194	24,5
2.	Krapinsko-zagorska	-	-	-
3.	Sisačko-moslavačka	6 800	453	6,7
4.	Karlovačka	7 800	0	-
5.	Varaždinska	0	600	-
6.	Koprivničko-križevačka	6 900	520	7,5
7.	Bjelovarsko-bilogorska	7 500	424	5,7
8.	Primorsko-goranska	2 181	1 387	63,6
9.	Ličko-senjska	6 259	0	-
10.	Virovitičko-podravska	832	6 116	735,1
11.	Požeško-slavonska	4 280	2 272	53,1
12.	Brodsko-posavska	17 210	3 539	20,6
13.	Zadarska	7 323	4 033	55,1
14.	Osječko-baranjska	75 700	14 424	19,1
15.	Šibensko-kninska	13 878	397	2,9
16.	Vukovarsko-srijemska	93 223	10 701	11,5
17.	Splitsko-dalmatinska	6 550	2 564	39,1
18.	Istarska	10 252	8 845	86,3
19.	Dubrovačko-neretvanska	26 845	6 306	23,5
20.	Međimurska	7 430	2 702	36,4
21.	Grad Zagreb	1 357	0	-
	Ukupno	311 273	67 477	21,7

Izvor: Višegodišnji program gradnje i Izvještaj o provedbi NAPNAV-a za razdoblje 2004. – 2021. godinu i plan za 2022.

U NAPNAV-u je predloženo da se za rangiranje prioriternih projekata, pored kriterija raspoloživih prirodnih resursa, razmotre i kriteriji analize ekonomske isplativosti (profitabilnosti), relativnog povećanja prihoda po jedinici površine, sufinanciranja, sociološki kriteriji (broj gospodarstava ili drugih korisnika uključenih u projekt, mogućnosti zapošljavanja, razvoj ruralnih područja) te suglasnosti korisnika.

Revizijom je utvrđeno da se rangiranje ne provodi, već se za projekte realizirane nakon 2015. izrađuje preinvesticijska ili investicijska studija te studija izvodljivosti koja je ocjena prihvatljivosti projekta. Za projekte koji se financiraju iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (dalje u tekstu: Program ruralnog razvoja) izrađen je vodič za izradu preinvesticijskih studija kojim je propisan njihov sadržaj. Prema navedenom vodiču, svaka preinvesticijska studija treba sadržavati uvod, predstavljanje investitora, smještanje projekta u prostor, predmet projekta, varijante rješavanja projekta, financijsku i ekonomsku analizu i zaključak. Preinvesticijska studija sadrži i podatke o zaštiti okoliša te o pribavljenim rješenjima ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša s obzirom na to da je prije realizacije projekta potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš i/ili ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Prema Uredbi o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (Narodne novine 61/14 i 3/17), postupak procjene provodi se za melioracijske sustave površine 5 000 ha i više, a u jadranskom vodnom području 500 ha i veće te za brane i druge građevine namijenjene zadržavanju i akumulaciji vode, pri čemu je nova ili dodatna količina zadržane ili akumulirane vode veća od 10 000 000 m³.

Zahvati za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš za gospodarenje vodama namijenjenih poljoprivredi, uključujući navodnjavanje i odvodnju pri čemu je površina navodnjavanja 1 000 ha i više, a u jadranskom vodnom području 200 ha i više te za brane i druge građevine namijenjene zadržavanju ili akumulaciji vode.

Prema evidenciji Hrvatskih voda, za sve projekte provedena je ocjena utjecaja na okoliš i/ili ocjena prihvatljivosti na ekološku mrežu, osim za rekonstrukciju građevina za navodnjavanje provedenu do 2012., koje su prema podacima Hrvatskih voda manje od 500 ha, odnosno 5 000 ha.

Prema NAPNAV-u, projekti navodnjavanja imaju utjecaj na vode (vodnu bilancu i kvalitetu vode) te na tlo. NAPNAV-om je utvrđeno da svako zahvaćanje vode utječe na vodnu bilancu. S obzirom na pojavnost zaliha vode u vremenu, svako nekontrolirano zahvaćanje, posebno u malovodnim razdobljima, može uzrokovati narušavanje biološkog minimuma vodotoka. Jedno od rješenja za osiguravanje dostatnih količina vode za navodnjavanje je izgradnja akumulacija. Takvi objekti se smatraju vrlo složenim hidrotehničkim zahvatima osobito ako se radi o akumulacijama većeg volumena i površine. Akumulacije mogu utjecati na režim malih i velikih voda, a time i na obnavljanje zaliha podzemnih voda nizvodnog područja. Kod akumulacija većih površina može doći i do promjene mikroklima. Na fotografiji broj 1 prikazano je akumulacijsko jezero za javni sustav navodnjavanja Červar – Porat Bašarinka.

Fotografija broj 1

Izvor: Državni ured za reviziju

NAPNAV-om su utvrđene zaštitne mjere koje se odnose na količinu i kvalitetu vode te na tlo. Prema obrazloženju Hrvatskih voda, praćenje stanja voda u vezi s planiranjem i pripremom projekata sustava javnog navodnjavanja obavljaju Hrvatske vode, a praćenje stanja voda u javnim sustavima za navodnjavanje trebaju obavljati županije. Sustavno praćenje količina voda obavljaju Državni hidrometeorološki zavod i Hrvatske vode.

Praćenje kakvoće površinskih i podzemnih voda u Republici Hrvatskoj obavlja Institut za vode Josip Juraj Strossmayer i ovlaštene laboratoriji za uzorkovanje i ispitivanje voda. Godišnje planove monitoringa stanja voda i godišnja izvješća o stanju površinskih i podzemnih voda u Republici Hrvatskoj izrađuju Hrvatske vode i objavljuju na svojim mrežnim stranicama. Zadnji je objavljen Godišnji plan i izvješće o provedenom monitoringu za plansko razdoblje 2016. – 2021.

U vezi s praćenjem stanja voda na sustavima javnog navodnjavanja, Hrvatske vode imaju tri projekta (u pripremi ili u tijeku), i to Monitoring vodnog režima poljoprivrednih tala i kakvoće voda na području dovodnog melioracijskog kanala za navodnjavanje Biđ-bosutsko polje, Monitoring zaslanjenja voda i poljoprivrednih tala na području doline Neretve te Obavljanje monitoringa i analize učinkovitosti navodnjavanja Sustava navodnjavanja Baranja i Lateralnog kanala Kneževi Vinogradi-Zmajevac.

U vezi s kvalitetom tla, Državni ured za reviziju je 2017. obavio reviziju učinkovitosti Gospodarenje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske, koja je, između ostalog, obuhvaćala i područje zaštite tla. Revizijom je utvrđeno da sustav trajnog praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta na način propisan odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine 39/13 i 48/15) i provedbenim propisima nije uspostavljen. U 2019. donesen je Pravilnik o metodologiji za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta (Narodne novine 47/19). Trajno praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta treba provoditi Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu u kojoj prava i dužnosti osnivača obavlja Ministarstvo poljoprivrede. Navedena Agencija, između ostalog, pruža stručnu i znanstvenu potporu Ministarstvu poljoprivrede, primarno kod izrade zakonske regulative, stručnih mišljenja i podloga.

Strategijom poljoprivrede do 2030. u provedbenom mehanizmu Upravljanje poljoprivrednim zemljištem utvrđeno je da se trajnim praćenjem stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta osigurava djelotvorna zaštita poljoprivrednog zemljišta i kontinuirana dostupnost podataka neophodnih za ocjenu stanja tla te provedbu politike održivog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem. Ovom mjerom doprinosi se boljem i učinkovitijem korištenju poljoprivrednog zemljišta i drugih resursa u poljoprivredi, povećanju produktivnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje s naglaskom na očuvanje okoliša i poboljšanje života u ruralnim prostorima.

Prema obrazloženju Ministarstva poljoprivrede, trajno praćenje stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta nije se provodilo, jer nisu bili osigurani izvori financiranja. Uspostavljanje monitoringa planira se u razdoblju 2021. – 2025., a sredstva za realizaciju programa trajnog praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta osigurana su u iznosu od 13.000.000,00 kn kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026.

Gradnja građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija provodi se prema programu koji donosi njezino predstavničko tijelo. Gradnja mješovitih melioracijskih građevina provodi se prema Planu upravljanja vodama, koji Hrvatske vode donose za svaku godinu. Hrvatske vode također za svaku godinu sastavljaju izvješće o izvršenju Plana upravljanja vodama. Od 2005. izgrađene su tri mješovite melioracijske građevine čijom je izgradnjom omogućeno navodnjavanje na površini od 5 916 ha poljoprivrednog zemljišta.

Gradnja je financirana iz sredstava državnog proračuna, a prema evidenciji Hrvatskih voda ukupna ulaganja iznose 658.468.000,00 kn, od čega se najznačajnija u iznosu od 498.540.000,00 kn odnose na sustav Biđ-bosutsko polje. Navedeni sustav je otvoreni kanal (fotografija broj 2) na kojem su sagrađene retencije (fotografija broj 3), a korisnik se priključuje svojom opremom (fotografija broj 4).

Fotografija broj 2

Fotografija broj 3

Fotografija broj 4

Izvor: Državni ured za reviziju

Za gradnju građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija u NAPNAV-u je utvrđen redoslijed izrade potrebne dokumentacije koji se daje u shematskom prikazu broj 1.

Shematski prikaz broj 1

Redoslijed izrade dokumentacije za gradnju građevina za navodnjavanje u vlasništvu županije

1. Izrada idejnog projekta ili idejnog rješenja
2. Izrada stručne podloge za ishođenje lokacijske dozvole
3. Podnošenje zahtjeva i ishođenje lokacijskih uvjeta i lokacijske dozvole
4. Izrada glavnog projekta
5. Podnošenje zahtjeva i ishođenje građevinske dozvole
6. Izrada izvedbenog projekta
7. Ugovaranje radova, nadzora, nabave strojeva i opreme
8. Izgradnja objekata, montaža i puštanje opreme u rad uz stalni nadzor
9. Tehnički pregled funkcionalnog sklopa navodnjavanja prema građevinskoj dozvoli
10. Uporabna dozvola

Gradnju navedenih građevina provode Hrvatske vode na temelju ugovora o komisiji. Ugovorima je utvrđeno da su Hrvatske vode obvezne imenovati voditelja projekta i članove tima za provedbu programa i voditi brigu o uspješnoj provedbi, izraditi plan provedbe programa, pripremiti i provoditi plan nabave roba, radova i usluga izrađen na temelju plana provedbe programa, imenovati stručno povjerenstvo za provedbu postupaka javne nabave, dostaviti Agenciji na kontrolu i preporuku dokumentaciju o nabavi, dostaviti županiji cjelovitu dokumentaciju o provedenom postupku nabave, pripremiti, provoditi procedure potpisivanja i potpisati zajedno sa županijom ugovore o nabavi i pratiti njihovo izvršenje, pružati županiji podršku i pomoć u izradi prijevremenih i konačnog izvješća projekta, čuvati dokumentaciju o provedbi programa radi osiguranja odgovarajućeg revizorskog traga i predati ju županiji po završetku provedbe programa na uporabu i čuvanje. Zatim, pružati podršku i pomoć županiji u poštovanju zahtjeva javnosti i vidljivosti projekta, praćenja tehničkih i financijskih pokazatelja provedbe programa te druge obveze koje su Hrvatske vode dužne ispuniti u okviru provedbe programa (utvrđeno na temelju uzorka izabranog slučajnim odabirom).

Revizijom je utvrđeno da županije na temelju svojih planova navodnjavanja dostavljaju projekte Hrvatskim vodama (Jedinici za provedbu NAPNAV-a) koje ih objedinjavaju i potvrđuju. Za predložene projekte Hrvatske vode izrađuju/pribavljaju tehničku dokumentaciju te obavljaju druge ugovorene poslove (od idejnog rješenja do ishođenja uporabne dozvole).

Prijedlog realizacije projekata navodnjavanja sadrži podatke o županiji, području obuhvaćenom NAPNAV-om, opisu objekta, površini i investicijskoj vrijednosti za razdoblje 2013. – 2017. te 2018. – 2022.

U tablici u nastavku daje se pregled prihvaćenih i realiziranih projekata navodnjavanja od donošenja Višegodišnjeg programa gradnje do srpnja 2022.

Tablica broj 4

Pregled prihvaćenih i realiziranih projekata navodnjavanja
od donošenja Višegodišnjeg programa gradnje do srpnja 2022.

u ha

Redni broj	Županija	Broj projekata prihvaćenih od Jedinice za provedbu NAPNAV-a	Površina prihvaćena od Jedinice za provedbu NAPNAV-a	Broj realiziranih projekata	Realizirana površina	Udjel realiziranih i prihvaćenih površina
	1	2	3	4	5	6(5/3*100)
1.	Zagrebačka	0	0	0	0	-
2.	Krapinsko-zagorska	0	0	0	0	-
3.	Sisačko-moslavačka	2	980	0	0	-
4.	Karlovačka	0	0	0	0	-
5.	Varaždinska	0	0	0	0	-
6.	Koprivničko-križevačka	1	520	0	0	-
7.	Bjelovarsko-bilogorska	1	424	0	0	-
8.	Primorsko-goranska	6	1 094	0	0	-
9.	Ličko-senjska	0	0	0	0	-
10.	Virovitičko-podravska	4	2 957	3	2 171	73,4
11.	Požeško-slavonska	3	2 413	0	0	-
12.	Brodsko-posavska	3	4 884	1	326	6,7
13.	Zadarska	8	3 418	3	468	13,7
14.	Osječko-baranjska	12	12 462	4	6 206	49,8
15.	Šibensko-kninska	1	297	0	0	-
16.	Vukovarsko-srijemska	10	5 380	2	1 204	22,4
17.	Splitsko-dalmatinska	4	942	0	0	-
18.	Istarska	5	2 955	2	930	31,5
19.	Dubrovačko-neretvanska	7	7 483	1	312	4,2
20.	Međimurska	3	1 900	0	0	-
21.	Grad Zagreb	1	32	0	0	-
	Ukupno	71	48 141	16	11 617	24,1

Izvor: Višegodišnji program gradnje i evidencija o realizaciji projekata

Na temelju Višegodišnjeg programa gradnje do srpnja 2022. (šest mjeseci do isteka planiranog roka), realizirano je 16 projekata od planiranih 71, što je 55 projekata ili 77,5 % manje od plana. Navodnjavanje je izgrađeno na površini od 11 617 ha, što je u odnosu na planiranu površinu manje za 36 524 ha ili 75,9 %. U pet županija, Višegodišnjim programom gradnje, nisu planirani ni realizirani projekti navodnjavanja, u devet županija su planirani, ali nisu realizirani, dok je u sedam županija realiziran dio planiranih projekata. Najviši postotak realizacije, prema navodnjavanim površinama imaju Virovitičko-podravska županija sa 73,4 % i Osječko-baranjska županija s 49,8 %. Iz navedenog proizlazi da se Višegodišnji program gradnje, u dijelu koji se odnosi na navodnjavanje, ne realizira u planiranim rokovima.

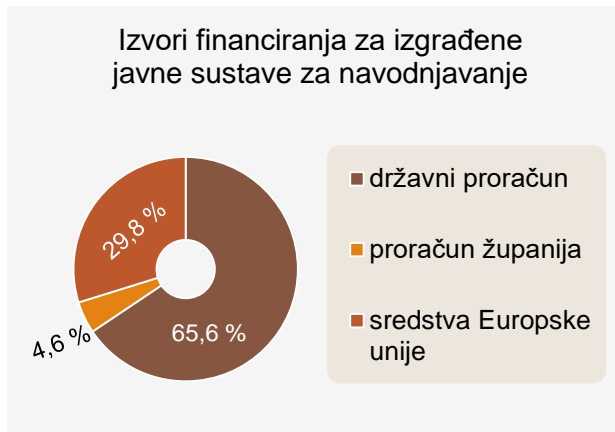
NAPNAV-om je planirano do 2010. izgraditi sustave za navodnjavanje na 35 000 ha poljoprivrednih površina, odnosno do 2020. na ukupno 65 000 ha, čime bi se udio navodnjavanih površina povećao na 6,0 %. Program se realizira u razdoblju 2013. – 2017. i 2018. – 2022. U razdoblju od donošenja NAPNAV-a 2005. do 2011. rekonstruirano je devet postojećih javnih sustava za navodnjavanje, čime je obuhvaćena površina od 3 987 ha.

Do kolovoza 2022. izgrađena su 23 javna sustava za navodnjavanje, čime je obuhvaćena površina od 13 949 ha, što ukupno iznosi 17 936 ha. Za površine koje se mogu navodnjavati iz privatnih sustava nema podataka, ali se procjenjuje da je sustavima za navodnjavanje pokriveno 15 000 ha³. Prema navedenom, ukupne površine obuhvaćene sustavima za navodnjavanje iznose 32 936, što je 32 064 ha ili 49,3 % manje od cilja utvrđenog NAPNAV-om.

Prema podacima Hrvatskih voda do srpnja 2022. rashodi za izgradnju javnih sustava za navodnjavanje ostvareni su u iznosu od 1.561.325.111,00 kn, od čega se 1.304.074.366,00 kn odnosi na izgrađene sustave, a 257.250.745,00 kn na sustave u izgradnji. Navedeni rashodi (izvori financiranja) odnose se na ulaganja u rekonstrukciju i izgradnju 24 objekta. Od navedenog, 13 objekata financirano je sredstvima Europske unije, devet zajedničkim sredstvima državnog i županijskog proračuna, a dva objekta (mješovite melioracijske građevine) sredstvima državnog proračuna.

U grafičkom prikazu broj 1 daju se podaci o izvorima financiranja za izgrađene javne sustave za navodnjavanje prema podacima Hrvatskih voda.

Grafički prikaz broj 1

Izgradnja javnih građevina za navodnjavanje financira se sredstvima Europske unije kroz mjeru 4.3.1. Programa ruralnog razvoja, koja se odnosi na investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja. Korisnici mjere su županije, a sredstva se mogu koristiti za gradnju cjelovitog sustava za navodnjavanje (akumulacije, kanali, površinska i/ili podzemna drenaža kao elementi funkcionalne cjeline projekta, crpne stanice, cjevovodi, distribucijska mreža, nadzorno-upravljački sustav i drugo).

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, odnosno Agencije, do konca 2022. provedena su tri natječaja za dodjelu sredstava, u 2016., 2019. i 2022. U 2016. i 2019. zaprimljeno je po devet prijava, a u 2022. zaprimljene su dvije, što je ukupno 20 prijava, od čega jedna nije prihvaćena, jer županija nije dostavila akt o građenju. Prema natječaju iz 2016. i 2019. odobreno je ukupno 666.356.646,00 kn za izgradnju 17 sustava koji obuhvaćaju površinu od 6 959,70 ha. Natječaj iz 2022. u vrijeme obavljanja revizije (studeni 2022.) nije završen, a raspoloživa sredstva iznose 150.000.000,00 kn.

NAPNAV-om su za gradnju sustava za navodnjavanje utvrđeni modeli financiranja. Modeli su utvrđeni prema veličini sustava i potencijalnim korisnicima. Utvrđeno je da u kategoriju vrlo malih sustava pripadaju navodnjavane površine manje od 5 ha, a malima se smatraju oni na površinama od 5 do 10 ha. To su uglavnom jedno ili više komercijalnih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

³ Podatak iz nacрта novog NAPNAV-a.

Sustavi srednje veličine odnose se na navodnjavane površine od 10 do 200 ha, a potencijalni korisnici su jedno ili više obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, jedna ili više zadruga te trgovačka društva. Veliki sustavi smatraju se oni koji se izgrađuju za navodnjavanje površina većih od 200 ha. Modeli financiranja izgradnje sustava za navodnjavanje, prema NAPNAV-u, daju se u tablici u nastavku.

Tablica broj 5

Modeli financiranja izgradnje sustava za navodnjavanje, iz NAPNAV-a

Veličina sustava i potencijalni korisnici			
Vrlo mali manje od 5 ha	Mali od 5 od 10 ha	Srednji od 10 do 200 ha	Veliki veći od 200 ha
manje od 20 000 m ³	od 20 000 do 50 000 m ³	od 50 000 do 1 000 000 m ³	više od 1 000 000 m ³
Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Komercijalno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Jedan ili više OPG-ova Jedna ili više zadruga Trgovačko društvo	Jedan ili više OPG-ova Jedna ili više zadruga Jedno ili više trgovačkih društava
-	-	Potrebna suglasnost svih sudionika	Potrebna suglasnost 70,0 % sudionika
Financiranje izgradnje dovoda vode do parcele uz potporu države %			
Bušenje bunara 30,0 %	Bušenje bunara 50,0 %	Država 70,0 %	Država 80,0 %
Uređenje vodozahvata 30,0 %	Uređenje vodozahvata 50,0 %	Krajnji korisnik ili lokalna uprava 30,0 %	Krajnji korisnik ili lokalna uprava 20,0 %
Na parceli investira krajnji korisnik			

NAPNAV-om nije utvrđena institucija zadužena za prikupljanje, praćenje i analizu podataka o financiranju sustava za navodnjavanje prema veličini i korisnicima. Hrvatske vode raspolažu podacima o financiranju javnih sustava za navodnjavanje, dok za privatne sustave nemaju podatke.

U okviru sredstava Programa ruralnog razvoja, kroz mjeru 4.1.1. Rekonstruiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, mjere 6.1.1. Potpora mladim poljoprivrednicima i 6.3.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava, između ostalog, omogućeno je financiranje troškova izgradnje sustava za navodnjavanje. Ministarstvo poljoprivrede, odnosno Agencija, nema podatke koliko se po navedenim mjerama, odobrenih i isplaćenih sredstava odnosi na sustave/opremu za navodnjavanje.

Korištenje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina

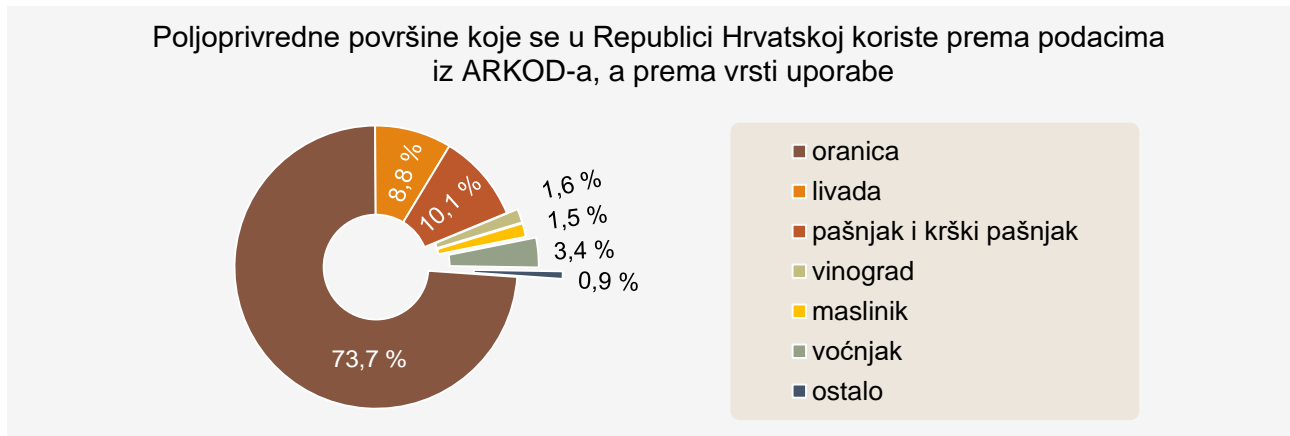
Prema Zakonu o vodama, javno navodnjavanje je djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda i njihova isporuka radi natapanja poljoprivrednog zemljišta putem građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija ili mješovitih melioracijskih građevina u vlasništvu Republike Hrvatske.

Prema Strateškom planu ukupno korištena poljoprivredna površina u Republici Hrvatskoj u 2019. bila je 1 504 450 ha.

Prema podacima iz ARKOD-a⁴ iz srpnja 2022., ukupna poljoprivredna površina koja se koristi iznosi 1 167 971,61 ha. Prema namjeni, najveći dio odnosi se na oranice 861 759,51 ha ili 73,8 %, livade 102 527,05 ha ili 8,8 % i krške pašnjake 92 190,69 ha ili 7,9 %.

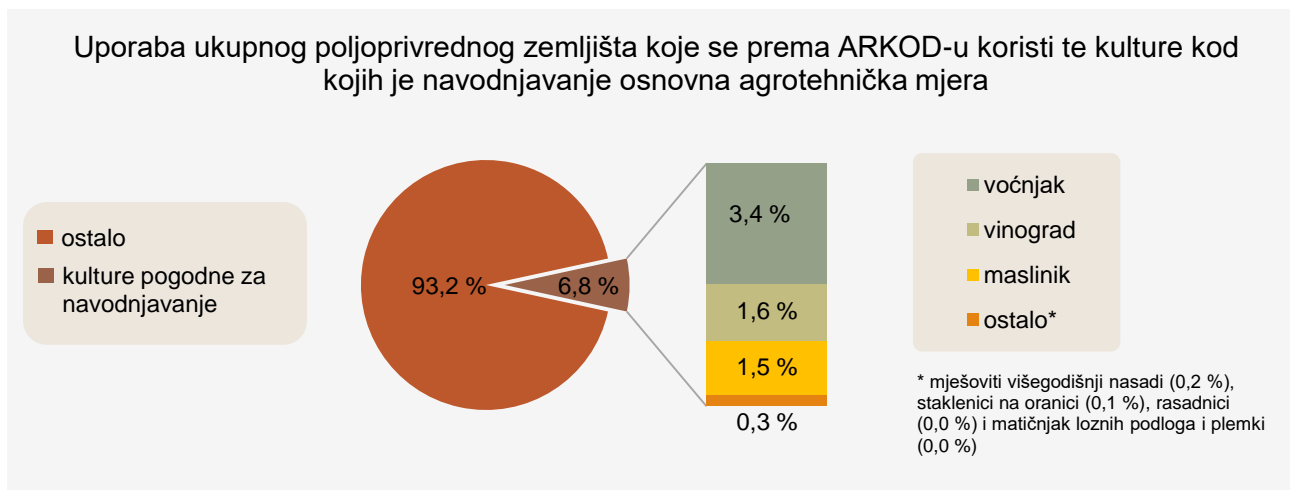
U grafičkom prikazu broj 2 daje se pregled poljoprivrednih površina koje se u Republici Hrvatskoj koriste prema podacima iz ARKOD-a, a prema vrsti uporabe.

Grafički prikaz broj 2

Navodnjavanje kao osnovna agrotehnička mjera koristi se za uzgoj voća, povrća, sadnog materijala i vinograda. U grafičkom prikazu broj 3 daje se prikaz uporabe ukupnog poljoprivrednog zemljišta koje se prema ARKOD-u koristi te kulture kod kojih je navodnjavanje osnovna agrotehnička mjera.

Grafički prikaz broj 3

⁴ ARKOD je evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta na području Republike Hrvatske koju u digitalnom grafičkom obliku vodi Agencija u skladu s člankom 70. Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća.

Očekivani rezultat provedbe NAPNAV-a je da će se mjerama sustavnog organiziranja infrastrukture u poljoprivredi, okrupnjavanja poljoprivrednih površina i uvođenja navodnjavanja i novih tehnologija proizvodnje postići učinkovitija poljoprivredna proizvodnja, da će se potaknuti promjena strukture proizvodnje uvođenjem dohodovnijih kultura koje većinom uvozimo te će projekt u konačnici rezultirati povoljnim makroekonomskim učinkom. Stanje u poljoprivredi u vrijeme izrade NAPNAV-a i Višegodišnjeg programa gradnje pokazuje višegodišnji pad poljoprivredne proizvodnje, neuravnoteženu ponudu i potražnju, stalnost negativne vanjskotrgovinske bilance i postupno smanjenje udjela u bruto domaćem proizvodu.

Prema odredbama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, navedeno Ministarstvo obavlja poslove izrade izvješća o provedbi projekata, programa i strategija iz područja melioracijske odvodnje i navodnjavanja.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatske vode izrađuju godišnja izvješća o provedbi NAPNAV-a. Izvješća sadrže podatke o realizaciji NAPNAV-a (uvod, izvori financiranja, pregled aktivnosti, županijski planovi navodnjavanja, projektna dokumentacija, građenje i zaključak), aktivnosti i plan na provedbi NAPNAV-a te osnovne informacije o realizaciji prioriternih projekata (realizirani projekti, projekti u fazi realizacije i projekti u fazi pripreme).

U Izvješću o provedbi NAPNAV-a iz 2022., u vezi s ciljem o navodnjavanju na površini od 65 000 ha poljoprivrednih površina, navodi se da je infrastruktura izgrađena na manje od polovine poljoprivrednih površina. Razlozi neostvarenja cilja su:

- smanjen interes krajnjih korisnika za korištenje navodnjavanja u poljoprivrednoj proizvodnji
- nesigurnost krajnjih korisnika u vezi s ulaganjem u opremu za navodnjavanje
- usitnjenost poljoprivrednih površina.

Pokrenuti su projekti navodnjavanja na 40 519 ha poljoprivrednog zemljišta, što čini 61,0 % cilja, ali se istodobno novoizgrađeni sustavi ne koriste u punom kapacitetu. Razlozi nedovoljnog interesa krajnjih korisnika za izgradnju i korištenje sustava povezani su s manjkom kapaciteta, odnosno infrastrukture za plasman, preradu i skladištenje poljoprivrednih kultura. Na izgrađene sustave krajnji korisnici često nisu priključeni, jer korisnici trebaju uložiti značajna sredstva za nabavu opreme, koja se procjenjuju na 10.000,00 kn do 20.000,00 kn po hektaru, ovisno o vrsti opreme. Ulaganje u opremu je često neisplativo zbog malih poljoprivrednih površina, nedostatka sezonske radne snage i strukture poljoprivredne proizvodnje. Također, komasacija poljoprivrednog zemljišta nije zaživjela. Ograničenje u vezi s veličinom poljoprivrednih posjeda pokazalo se značajno, pogotovo u Međimurju i priobalju, jer tehnički nije moguće do svake proizvodne parcele dovesti priključak za vodu. Stoga je razvoj navodnjavanja moguć isključivo na poljoprivrednom zemljištu koje je bilo u vlasništvu bivših kombinata i obuhvaća veće (okrupnjene) poljoprivredne površine.

Državni ured za reviziju je od Ministarstva poljoprivrede zatražio obrazloženje smatra li Ministarstvo kao nositelj poljoprivredne politike da navedeni razlozi utječu na realizaciju NAPNAV-a i nedovoljno korištenje izgrađenih sustava javnog navodnjavanja.

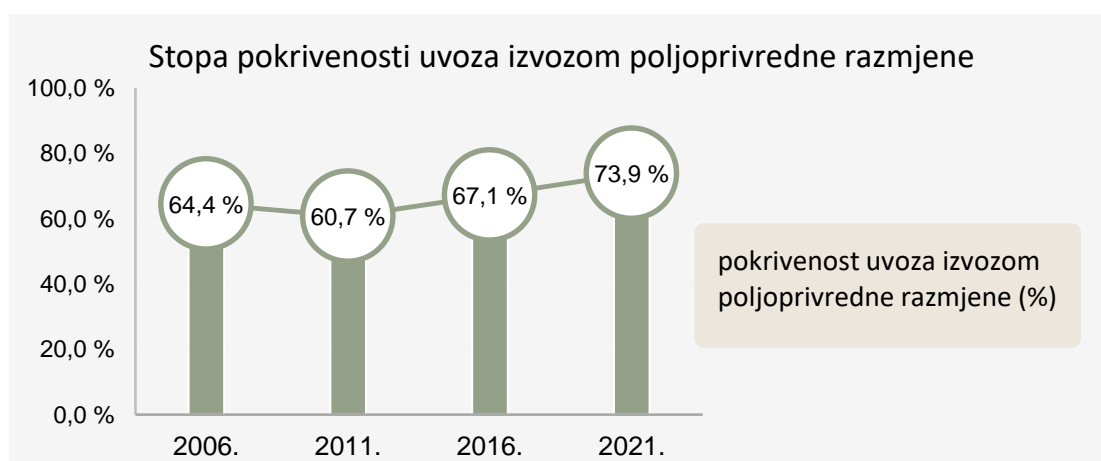
Ministarstvo se o tome nije očitovalo, već je navelo da je jedan od uvjeta kod dodjele sredstava za izgradnju sustava javnog navodnjavanja županijama prikupljen interes krajnjih korisnika za navodnjavanje te da su ulaganja u objekte za skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, zamrzavanje, klasiranje i pakiranje proizvoda iz vlastite primarne poljoprivredne proizvodnje s pripadajućom opremom i infrastrukturom, kao i objekte za preradu poljoprivrednih proizvoda i objekte za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda, prihvatljiva za sufinanciranje u okviru mjere 4 – Ulaganja u fizičku imovinu.

U Izvješću o provedbi NAPNAV-a iz 2022. nema podataka i pokazatelja koji prate strukturu poljoprivredne proizvodnje, makroekonomske učinke, stanje poljoprivredne proizvodnje, ponudu i potražnju poljoprivrednih proizvoda, vanjskotrgovinsku bilancu, udio poljoprivrede u bruto domaćem proizvodu i drugo.

Međutim, dio navedenih pokazatelja (struktura proizvodnje, produktivnost, bruto dodana vrijednost i drugo) Ministarstvo poljoprivrede prezentira u godišnjim izvješćima o stanju poljoprivrede. Prema odredbama Zakona o poljoprivredi (Narodne novine 118/18, 42/20, 127/20 – Odluka ustavnog suda Republike Hrvatske, 52/21 i 152/22), godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini sadrži ocjenu stanja i gospodarskog položaja poljoprivrede, izrađuje ga Ministarstvo poljoprivrede ili od njega ovlaštena pravna osoba. Izvješće je javno i objavljuje se na mrežnim stranicama Ministarstva poljoprivrede.

Navedena izvješća objavljena su na mrežnim stranicama Ministarstva poljoprivrede za razdoblje 2011. – 2021., osim za 2014. i 2015. Izvješća, osim za godine za koje se sastavljaju, sadrže i podatke za prethodne godine (najčešće za pet godina). Međutim, izvješća ne sadrže istovrsne i u postupnosti usporedive podatke (primjerice, u vezi s produktivnošću i položajem poljoprivrede u ukupnom gospodarstvu). Jedan od usporedivih podataka je stopa pokrivenosti uvoza izvozom poljoprivredne razmjene⁵, koja je za 2006., 2011., 2016. i 2021. dana u grafičkom prikazu broj 4.

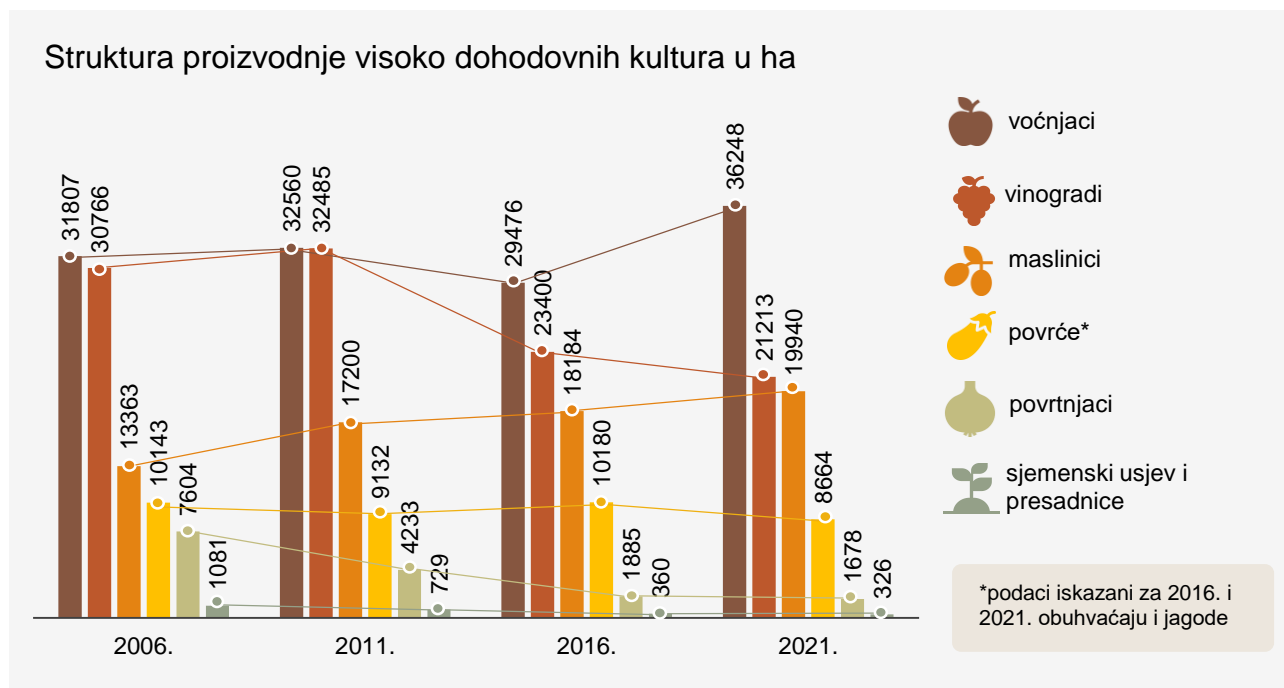
Grafički prikaz broj 4

⁵ Stopa pokrivenosti uvoza izvozom je postotak izvoza koji je pokriven uvozom u istom razdoblju.

Također, usporediv je i podatak o strukturi proizvodnje visoko dohodovnih kultura⁶, što je prikazano u grafičkom prikazu broj 5. Prikaz je dan za razdoblje od 2006. (vrijeme donošenja NAPNAV-a) do 2021. Prema iskazanim podacima, struktura proizvodnje visoko dohodovnih kultura nije se značajno promijenila, a površine pod povrćem i povrtnjaci⁷ su smanjeni ili na približno istoj razini.

Grafički prikaz broj 5

Podaci o stanju poljoprivrede također se daju u Strategiji poljoprivrede do 2030. Prema navedenoj Strategiji, za razdoblje 2008. – 2017. bruto poljoprivredna proizvodnja u prosjeku je padala za 3,7 %, a bruto dodana vrijednost⁸ poljoprivrednog sektora za 4,3 % svake godine. Produktivnost⁹ zemljišta na godišnjoj razini u prosjeku se smanjivala za 5,2 %¹⁰, odnosno za 6,2 %¹¹. U promatranom razdoblju bilježi se i smanjenje produktivnosti rada, koja se u prosjeku smanjivala za 1,9 %¹², odnosno za 2,6 %¹³ na godišnjoj razini.

Ministarstvo poljoprivrede sastavlja izvješća o stanju poljoprivrede koja sadrže podatke i pokazatelje, kojima se može mjeriti i uspješnost provedbe NAPNAV-a. Međutim, revizijom je utvrđeno da izvješća o stanju poljoprivrede ne sadrže istovjetne i u potpunosti usporedive podatke. Prema navedenom, osnovni ciljevi NAPNAV-a vezani su za poljoprivredu i provođenje poljoprivredne politike, a uvođenje navodnjavanja na novih 25 000 ha poljoprivrednih površina utvrđeno je Strategijom poljoprivrede do 2030.

⁶ Odnosi se na prikaz kretanja proizvodnje visoko dohodovnih kultura (maslinici, vinogradi, voćnjaci, sjemenski usjevi i presadnice, povrtnjaci i povrće).

⁷ Poljoprivredne kulture u kojima Republika Hrvatska ima najmanju razinu samodostatnosti.

⁸ Bruto dodana vrijednost je makroekonomska veličina kojom se mjeri ukupna vrijednost koju stvara sektor, država ili regija.

⁹ Produktivnost je ekonomska mjera koja izračunava koliko je roba i usluga proizvedeno za svaki korišteni faktor (radnik, kapital, vrijeme, zemlja i drugo) tijekom određenog razdoblja.

¹⁰ Mjerena kao bruto poljoprivredna proizvodnja po korištenoj poljoprivrednoj površini.

¹¹ Mjerena kao bruto dodana vrijednost po korištenoj poljoprivrednoj površini.

¹² Mjerena bruto poljoprivrednom proizvodnjom po godišnjoj jedinici rada.

¹³ Mjerena bruto dodanom vrijednosti po godišnjoj jedinici rada.

NAPNAV-om je utvrđeno da je cilj potaknuti promjenu strukture proizvodnje uvođenjem dohodovnijih kultura i postizanje povoljnih makroekonomskih učinaka. Iako je odredbama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja propisano da navedeno Ministarstvo obavlja poslove izrade izvješća o provedbi projekata, programa i strategija iz područja melioracijske odvodnje i navodnjavanja, **Državni ured za reviziju je mišljenja da uspješnost NAPNAV-a u dijelu koji se odnosi na ciljeve iz područja poljoprivrede treba pratiti i o njima izvještavati Ministarstvo poljoprivrede.**

Također, u vezi s ciljem NAPNAV-a o osiguravanju navodnjavanja na površini od 65 000 ha do 2020., NAPNAV-om nije utvrđeno na koji način će se pratiti ostvarenje navedenog cilja.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske vode nemaju cjelovite podatke o površinama na kojima je omogućeno navodnjavanje u Republici Hrvatskoj (iz javnih i privatnih sustava), već raspolažu djelomičnim podacima. Osim navedenih subjekata, dio podataka imaju Agencija i Državni zavod za statistiku. Hrvatske vode raspolažu podatkom o površinama na kojima su izgrađeni sustavi javnog navodnjavanja.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, za potrebe izrade izvješća o provedbi NAPNAV-a, koja izrađuje zajedno s Hrvatskim vodama, koristi podatke Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskih voda.

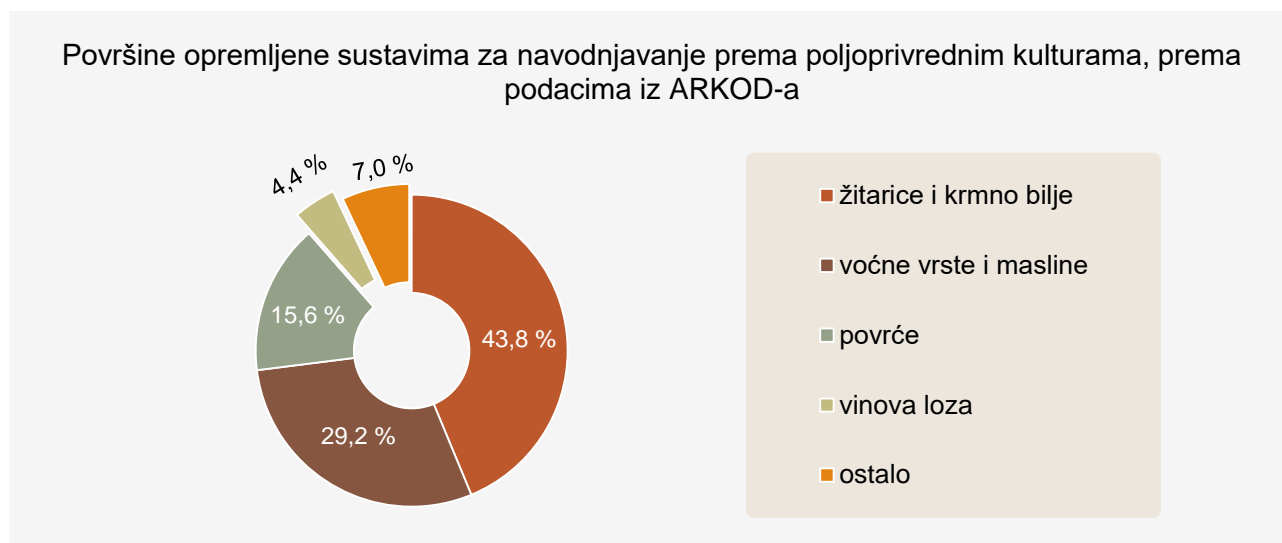
Ministarstvo poljoprivrede raspolaže dijelom podataka, koje prikuplja Agencija. Pravilnikom o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta (Narodne novine 54/19, 126/19 i 147/20) propisano je da Agencija vodi u digitalnom grafičkom obliku evidenciju uporabe poljoprivrednog zemljišta na području Republike Hrvatske (ARKOD). Evidencija sadrži osnovne podatke i osnovne atributne podatke o ARKOD parceli.¹⁴ Osnovni podaci su identifikacijski broj (ID) ARKOD parcele, naziv poljoprivrednika iz Upisnika poljoprivrednika, vrsta uporabe zemljišta s pripadajućom šifrom, naziv ARKOD parcele (domaće ime), površina ARKOD parcele i koeficijent prihvatljivosti za pašnjake i krške pašnjake, a osnovni atributni podaci su prostorni podaci, područja s prirodnim ograničenjima, obilježja krajobraza, okolišno-osjetljivi trajni travnjaci i navodnjavanje. Agencija može ARKOD parceli dodavati druge raspoložive prostorne podatke. Upis poljoprivrednog zemljišta u ARKOD provodi se u podružnicama Agencije na temelju izjave poljoprivrednika o korištenju poljoprivrednog zemljišta uz dokaze o vlasništvu ili posjedu zemljišta te s pomoću podataka iz Upisnika poljoprivrednika i fotointerpretacije površine poljoprivrednog zemljišta. Nakon upisa poljoprivrednog zemljišta u ARKOD, Agencija sastavlja zapisnik koji potpisuje poljoprivrednik. Promjene ARKOD podataka, ako je došlo do promjene na ARKOD parceli, može inicirati poljoprivrednik ili Agencija. Promjene je poljoprivrednik dužan prijaviti podružnici Agencije u roku od 30 dana od njihova nastanka.

Prema očitovanju Ministarstva poljoprivrede, podatke o navodnjavanju Agencija prikuplja pri upisu poljoprivrednog zemljišta u ARKOD na temelju izjave poljoprivrednika ili kada poljoprivrednik prijavi promjenu na ARKOD parcelama. Prema podacima iz ARKOD-a koji se sastoje od matičnog broja poljoprivrednog gospodarstva, ARKOD identifikacijskog broja, vrste upotrebe, površine u ha, sektora, kulture i površine pod kulturom, ukupna površina parcela s navodnjavanjem je 6 963,90 ha.

¹⁴ ARKOD parcela je neprekinuta površina poljoprivrednog zemljišta koju obrađuje jedan poljoprivrednik, klasificirana s obzirom na vrstu uporabe poljoprivrednog zemljišta.

U grafičkom prikazu broj 6 daju se podaci o površinama opremljenim sustavima za navodnjavanje prema poljoprivrednim kulturama, prema podacima iz ARKOD-a.

Grafički prikaz broj 6

Agencija također ima i podatke o površinama koje se mogu navodnjavati iz javnih sustava financiranih iz mjere 4.3.1. Programa ruralnog razvoja, odnosno o površini koja je obuhvaćena sustavima za navodnjavanje. Kroz 17 sustava koji se financiraju iz navedene mjere obuhvaćena je površina od 6 959,70 ha. Navedeni podaci nisu povezani s podacima o opremljenosti ARKOD parcele prema korisnicima te se ne može utvrditi njihova podudarnost.

Prema podacima Hrvatskih voda u kolovozu 2022. javni sustavi navodnjavanja obuhvaćaju površinu od 17 936 ha, što je 10 976,30 ha ili 157,7 % više od podataka Agencije o površinama koje se mogu navodnjavati iz javnih sustava i 10 972,10 ha ili 157,6 % više od podataka Agencije o opremljenosti ARKOD parcele navodnjavanjem.

Iz navedenog proizlazi da velik broj poljoprivrednika nije Agenciji prijavio podatke o navodnjavanju, da se podaci ne ažuriraju i/ili da poljoprivrednici nisu priključeni na javne sustave za navodnjavanje.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede, Pravilnikom o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta utvrditi obvezu Agencije za prikupljanje podataka o opremljenosti ARKOD parcele sustavom navodnjavanja s naznakom radi li se o javnom ili privatnom sustavu, radi prikupljanja cjelovitih podataka o stanju poljoprivrede te praćenja ostvarenja ciljeva NAPNAV-a i Strategije poljoprivrede do 2030.

Revizijom je utvrđeno da Hrvatske vode, Ministarstvo poljoprivrede i Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja nemaju podatak o ukupnoj površini koja se navodnjava u Republici Hrvatskoj¹⁵. Hrvatske vode za dio korisnika koji naknadu za navodnjavanje plaćaju po površini imaju podatak o prijavljenim površinama koje se navodnjavanju.

¹⁵ Podatak se po godinama može razlikovati s obzirom na prisutnost suša.

Registar korištenja voda za navodnjavanje za pojedine korisnike ne sadrži podatke o površini koja se navodnjava, iako ih prema odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije treba sadržavati. Podaci iz navedenog Registra se ne sistematiziraju, analiziraju i ne koriste u svrhu izvještavanja o uspješnosti provedbe NAPNAV-a. Županije upravljaju javnim sustavima za navodnjavanje te bi trebale imati podatke o njihovom korištenju, odnosno podatke o krajnjim korisnicima i površinama koje se navodnjavaju, što će biti obuhvaćeno zasebnim revizijama, na razini županija.

Državni ured za reviziju preporučuje Hrvatskim vodama podatke iz Registra korištenja voda za navodnjavanje koristiti za utvrđivanje površina koje se navodnjavaju, radi izvještavanja o uspješnosti provedbe NAPNAV-a.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja ne prikuplja podatke o korištenju sustava za navodnjavanje, u svrhu izvještavanja o provedbi NAPNAV-a. Prema obrazloženju navedenog Ministarstva, prikupljanje i analiza podataka o korištenju sustava za navodnjavanje nije u njegovoj nadležnosti, s obzirom na to da je gradnja u nadležnosti županija koje prije gradnje utvrđuju interes krajnjih korisnika za navodnjavanje te koje zajedno s Ministarstvom poljoprivrede kreiraju poljoprivrednu politiku na svome području.

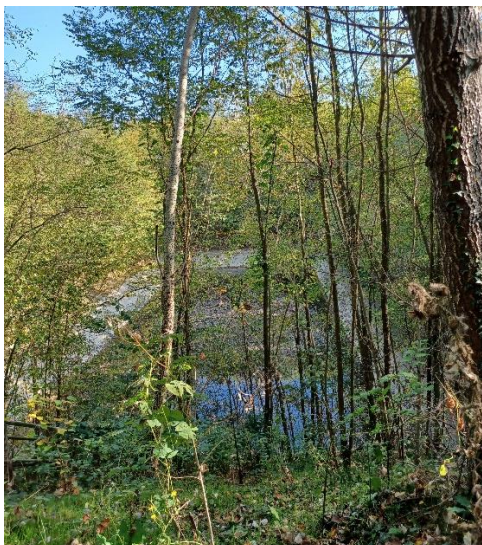
Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja je upoznato s problemom nekorištenja/nedovoljnog korištenja sustava javnog navodnjavanja, između ostalog, kroz rad Stručnog tima, čiji su članovi i predstavnici Ministarstva. Navedeni problem kontinuirano se razmatra na sjednicama Stručnog tima. Navodi da se problem nastojao, između ostalog, riješiti kroz donošenje/izmjenu propisa, prije svega kroz izmjenu Pravilnika o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje, izmjene Zakona o vodama, Zakona o vodnim uslugama, Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Ministarstvo poljoprivrede je 2021. i 2022. prikupljalo od županija podatke o korištenju javnih sustava za navodnjavanje. Podaci su, prema obrazloženju Ministarstva poljoprivrede, prikupljeni za sustave financirane iz mjera Programa ruralnog razvoja koji su do vremena prikupljanja podataka bili završeni ili su korisnici podnijeli završni zahtjev za isplatu sredstava. Prikupljeni su podaci za četiri sustava, a odnose se na podatke o korisniku (OIB, naziv), površini koju se korisnik obvezao koristiti prema predugovoru, o tome je li korisnik priključen na sustav, površini koja je priključena na sustav, vremenu kada se očekuje da će se korisnik priključiti na sustav te razlogu zbog kojeg korisnik nije priključen. Cilj prikupljanja podataka bio je provjeriti stvarno stanje priključenosti krajnjih korisnika na sustave javnog navodnjavanja.

Prema navedenim podacima, jedan sustav korišten je u potpunosti (sustav s malim brojem korisnika). Korisnici su djelomično ili nisu uopće koristili navodnjavanje na preostala tri sustava. Za veći broj korisnika navedeno je očekivano vrijeme korištenja, odnosno da će sustav u budućnosti koristiti. Kao razlozi nekorištenja sustava navedeno je nepostojanje opreme za navodnjavanje, poslovne poteškoće korisnika ili promjene u statusu poljoprivrednog gospodarstva.

Za druge sustave Ministarstvo poljoprivrede nije prikupljalo podatke. Osim navedenog, revizijom je utvrđeno da se jedan sustav u potpunosti ne koristi¹⁶ i nije u funkciji¹⁷ (utvrđeno izravnim uvidom na terenu), što je vidljivo na fotografijama broj 5, 6, 7 i 8.

Fotografija broj 5

Fotografija broj 6

Izvor: Državni ured za reviziju

Fotografija broj 7

Fotografija broj 8

Izvor: Državni ured za reviziju

Primjenom određenih mjera moglo bi se postići bolje, odnosno učinkovitije korištenje javnih sustava za navodnjavanje. Mjere za poboljšanje utvrđene su NAPNAV-om i dobrom praksom.

¹⁶ U ovoj reviziji pod pojmom „ne koristi se“ podrazumijeva se da krajnji korisnici nisu priključeni na sustave javnog navodnjavanja.

¹⁷ U ovoj reviziji pod pojmom „u funkciji“ podrazumijeva se da je sustav javnog navodnjavanja izgrađen i pušten u rad.

Odnose se na provođenje pilot-projekata, praćenje realizacije planiranih/postavljenih ciljeva, praćenje priroda i informiranje poljoprivrednika o prednostima navodnjavanja, osiguravanje financijskih sredstava za nabavu opreme za navodnjavanje, praćenje korištenja vode i okrupnjavanje posjeda.

NAPNAV-om je utvrđeno da će se provesti četiri pilot-projekta: u istočnoj Slavoniji, sjeverozapadnoj Hrvatskoj, južnoj Dalmaciji i Istri i/ili na otocima. Na pilot-projektima bi se utvrdile mjere gospodarenja u agroekološkim uvjetima, analizirali troškovi i ekonomska opravdanost sustava za navodnjavanje, optimizirale količine istraživanja i mjerenja potrebna za projektiranje i uvođenje sustava.

Učinci koji se očekuju od pilot-projekata utvrđeni su i Višegodišnjim programom gradnje, a odnose se na utvrđivanje metodologije opravdanosti ulaganja, optimiziranje istraživanja i mjerenja potrebnih za projektiranje i uvođenje sustava, osiguranje podloga za donošenje propisa koji će regulirati projektiranje, izgradnju i upravljanje sustavima za navodnjavanje, edukaciju krajnjih korisnika, kao i testiranje ekoloških učinaka, tehnika i tehnologija uzgoja u uvjetima navodnjavanja.

Revizijom je utvrđeno da cilj NAPNAV-a u vezi s pilot-projektima nije ostvaren, odnosno ostvaren je u manjem dijelu. Od predviđena četiri, jedan je realiziran u cijelosti, a jedan djelomično. Drugi pilot-projekti nisu realizirani zbog nemogućnosti osiguravanja dovoljnih količina vode, odnosno zbog sudskog postupka u vezi sa zaštitom okoliša. Prema obrazloženju Hrvatskih voda, očekivani učinci pilot-projekata su izostali, jer su izabrani projekti bili tehnički i financijski zahtjevni i nisu se mogli realizirati u planiranom razdoblju. Stoga se nastoji utjecati na županije da predlože manje projekte unutar postojećih javnih sustava navodnjavanja. Jedan projekt donio je očekivane rezultate na način da je izgrađeno navodnjavanje na približno 10 ha te se na temelju stečenog iskustva izgradilo približno 600 ha.

Državni ured za reviziju preporučuje Hrvatskim vodama u novom NAPNAV-u utvrditi kriterije za izbor pilot-projekata, s obzirom na to da se dosadašnji pilot-projekti nisu u potpunosti realizirali. Nadalje, preporučuje se Hrvatskim vodama u novom NAPNAV-u razmotriti postojeće i/ili utvrditi nove ciljeve koji se žele postići provedbom pilot-projekata, s obzirom na to da dosadašnji ciljevi nisu u potpunosti realizirani.

Višegodišnjim programom gradnje utvrđeno je da će Hrvatske vode prikupljati, tablično prikazati i analizirati podatke za godišnje praćenje rezultata navedenog Programa. Podaci će se prikupljati paralelno s razvojem projekata i svake godine tijekom njihove provedbe. Temeljni podaci će se organizirati u bazu podataka, čime će se olakšati buduće praćenje, evaluacija i analiza. Pokazatelji praćenja projekata, njihovo tumačenje i analiza bit će uključeni u godišnja izvješća o napredovanju Programa. Program na sredini razdoblja realizacije uključuje opsežnu analizu stanja Programa te prijedloge eventualnih unaprjeđenja. Također, predviđeno je da se izvještaji o realizaciji projekata sistematiziraju po vodnogospodarskim odjelima (dalje u tekstu: VGO) i županijama te da se prikupljaju podaci o fizičkom i operativnom napredovanju svakog pojedinačnog projekta. Programom su utvrđeni i kriteriji za praćenje rezultata s prikazom učestalosti.

Revizijom je utvrđeno da baza podataka nije ustrojena. Godišnja izvješća o napredovanju programa se ne sastavljaju, a na sredini razdoblja nije napravljena analiza s prijedlozima za poboljšanje. Hrvatske vode ustrojile su evidenciju o projektima navodnjavanja te sastavljaju izvješća o realizaciji programa, ali ne na način predviđen Višegodišnjim programom gradnje. U izvješću nisu prikazani pokazatelji rezultata u skladu s utvrđenim kriterijima. Tijekom obavljanja revizije, zatraženi su podaci u svrhu izračuna utvrđenih pokazatelja. U tablicama u nastavku daju se utvrđeni kriteriji i uneseni podaci za izračun pokazatelja. Međutim, dio podataka koji bi omogućili izračun pokazatelja, odnosno praćenje ostvarenja ciljanih vrijednosti prema zadanim kriterijima nije dostavljen, jer prema obrazloženju Hrvatskih voda kriteriji utvrđeni Višegodišnjim programom gradnje nisu jasni.

Tablica broj 6

Kriteriji za praćenje rezultata iz Višegodišnjeg programa gradnje s prikazom učestalosti

Pokazatelji rezultata	Ciljane vrijednosti (kumulativ)		Ostvarene vrijednosti		Prikupljanje podataka i izvještavanje		
	Polazno	5 godina	Polazno 2015.	2022.	Učestalost i izvješća	Instrumenti prikupljanja podataka	Odgovornost za prikupljanje podataka
Pokazatelji rezultata programa							
Povećanje poljoprivrednih površina koje se navodnjavaju	18 000	65 000	21 759*	37 136**	Svake dvije godine	Izvješća VGO-a o stanju, godišnje i polugodišnje izvješće Sektora razvitka	VGO
Smanjenje površina izloženih zaslanjenju	4 000	0	0	312			Sektor razvitka
Broj projekata navodnjavanja u okviru višenamjenskih sustava uređivanja i korištenja vodama i zemljištem	0	25	0	2			Zavod za vodno gospodarstvo

* 21 759 ha, od čega se 6 759 ha odnosi na javne sustave, a 15 000 ha na privatne (podatak za privatne sustave je procjena iz nacrtu NAPNAV-a)

** 37 136 ha, od čega se 17 936 ha odnosi na javne sustave, a 19 200 ha na privatne (podatak za privatne sustave je procjena Hrvatskih voda)

Tablica broj 7

Kriteriji za praćenje rezultata Višegodišnjeg programa gradnje s prikazom učestalosti, po vodnogospodarskim odjelima

Pokazatelji rezultata	Ciljane vrijednosti (kumulativ)		Ostvarene vrijednosti		Prikupljanje podataka i izvještavanje		
	Polazno	5 godina	Polazno 2015.	2022.	Učestalost i izvješća	Instrumenti prikupljanja podataka	Odgovornost za prikupljanje podataka
Pokazatelji rezultata projekata po VGO-ima							
Povećanje postotka poljoprivrednih površina kojima se smanjila izloženost sušama	tek treba utvrditi	tek treba utvrditi	1,86 %	3,18 %	Svake dvije godine	Izvješća VGO-a o praćenju i napretku, izvješća Sektora zaštite od štetnog djelovanja voda	VGO, Sektor zaštite od štetnog djelovanja voda, Zavod za vodno gospodarstvo
Povećavanje postotka korištenja raspoloživih poljoprivrednih površina	tek treba utvrditi	tek treba utvrditi	-	-			
Povećanje proizvodnje visokoprinosnih kultura	tek treba utvrditi	tek treba utvrditi	-	-			
Postotak povećanja funkcionalnosti sustava za navodnjavanje	tek treba utvrditi	tek treba utvrditi	-	-			

Osim kriterija navedenih u tablicama broj 6 i 7, Višegodišnjim programom gradnje utvrđeni su i drugi pokazatelji za praćenje prijelaznih rezultata, a odnose se na broj projekata s definiranim opsegom (projektni zadatak), broj projekata spremnih za građenje, broj ugovora o građenju, broj izgrađenih sustava (građevina) puštenih u rad, kilometre izgrađene razvodne mreže, broj izgrađenih akumulacija (sa značajkama), broj izgrađenih drugih zahvatnih građevina (sa značajkama) i broj izgrađenih drugih građevina na sustavu (sa značajkama). Za izračun navedenih pokazatelja nisu dostavljeni podaci.

Državni ured za reviziju preporučuje Hrvatskim vodama kod izrade Višegodišnjeg programa gradnje utvrditi jasne, mjerljive i primjenjive kriterije za izračun pokazatelja ostvarenja navedenog Programa te pratiti njihovo ostvarenje.

NAPNAV-om je utvrđeno da je jedan od ciljeva pilot-projekata utvrđivanje mjera gospodarenja u agroekološkim uvjetima. S obzirom na to da pilot-projekti nisu u potpunosti provedeni, ni navedeni cilj nije ostvaren. Osim putem pilot-projekata, Ministarstvo poljoprivrede ne prati učinke izgradnje javnih sustava za navodnjavanje putem povećanja priroda (prinos) po ha ni na drugim projektima. Podatke o prirodu po ha vodi Državni zavod za statistiku, ali se podaci ne prate zasebno za površine koje se navodnjavaju. Prema obrazloženju Ministarstva poljoprivrede, podaci o povećanju priroda poljoprivrednih kultura koje se navodnjavaju se ne prate, jer su učinci navodnjavanja dokazani u brojnim znanstvenim radovima i moraju se promatrati u odnosu s drugim agroekološkim i biotskim faktorima i mogu se dokazivati stručno-znanstvenom provjerom.

U Virovitičko-podravskoj županiji postoji primjer prakse, koji se odnosi na praćenje priključenosti poljoprivrednika na javni sustav za navodnjavanje te na praćenje priroda po ha na površinama koje su navodnjavane. Na navedenom sustavu uvedeno je demonstracijsko polje na kojemu se prati povećanje priroda i poljoprivrednicima na primjeru pokazuju prednosti navodnjavanja. Uz primjenu navodnjavanja prirod za soju, šećernu repu i kukuruz povećan je od 20,0 % do 30,0 %. Prema podacima županije, broj poljoprivrednika koji se priključuju na sustav u znatnom je porastu (praćeno kroz razdoblje od tri godine).

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede sudjelovati pri utvrđivanju kriterija za izbor pilot-projekata te u suradnji sa županijama utvrditi načine mjerenja učinaka navodnjavanja i informiranja poljoprivrednika.

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, jedan od razloga nedovoljnog korištenja javnih sustava za navodnjavanje su visoka ulaganja u opremu za navodnjavanje. Do listopada 2022. poljoprivrednicima nisu bila dostupna sredstva namijenjena za financiranje opreme za navodnjavanje. Kroz mjeru 4.1.1. – Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava iz Programa ruralnog razvoja moglo se financirati 50,0 % prihvatljivih troškova, uz mogućnost povećanja na 70,0 % za mlade poljoprivrednike ili ako se poljoprivreda odvija u planinskom području, području sa značajnim prirodnim ograničenjima ili drugim područjima s posebnim ograničenjima. Navedena mjera nije bila usmjerena u nabavu opreme za navodnjavanje, ali se oprema u okviru mjere mogla nabavljati. Stoga Ministarstvo poljoprivrede, odnosno Agencija nema podatke o broju korisnika, odnosno o visini ugovorenih/isplaćenih sredstava za nabavu opreme za navodnjavanje.

U listopadu 2022. objavljen je natječaj iz Programa ruralnog razvoja 4.1.1. – Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava – ulaganja u navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu. Mjerom su obuhvaćena sredstva u iznosu od 63.500.000,00 kn, od čega 19.000.000,00 kn u primorskom dijelu, a 44.500.000,00 kn u kontinentalnom. Ministarstvo poljoprivrede smatra da će se kroz navedenu mjeru, sufinanciranjem opreme za navodnjavanje na poljoprivrednim gospodarstvima, povećati i korištenje javnih sustava za navodnjavanje.

U okviru Strateškog plana predviđena je provedba intervencija koje će uključivati sufinanciranje troškova novih sustava navodnjavanja na poljoprivrednim gospodarstvima u cilju povećanja priroda, a time i konkurentnosti poljoprivredne politike. Cilj intervencija u okviru odobrenih operativnih programa u skladu sa Strateškim planom, koje podrazumijevaju ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu u sektoru voća i povrća, a odnose se na navodnjavanje je optimizacija (ušteta) korištenja vode i smanjenje negativnog utjecaja poljoprivrede na onečišćenje vodnih tijela. Odobrenje operativnih programa uvjetovano je ispunjenjem obveze uštede vode, koja mora biti najmanje 5,0 % ako tehnički parametri postojeće instalacije ili infrastrukture već osiguravaju visok stupanj učinkovitosti (prije ulaganja).

Javni sustavi za navodnjavanje dijele se na otvorene i zatvorene. Prema obrazloženju Hrvatskih voda, otvoreni sustavi ne omogućuju praćenje gubitka vode (uključujući i akumulacije) niti se radi procjena gubitaka i nalaze rješenja za njihovo smanjenje. Zatvoreni sustavi imaju vodomjere unutar crpnih stanica i na mjestima priključenja korisnika putem kojih se prati potrošnja vode i eventualni gubici. Hrvatske vode pratile su samo sustave navodnjavanja kojima su upravljale,¹⁸ ali se podaci o gubicima vode nisu evidentirali. Pri projektiranju sustava navodnjavanja, izrađuju se proračuni i izračunavaju gubici unutar sustava. U praksi se prate elementi na temelju kojih se može utvrditi oštećenje cjevovoda. Teži se da je gubitak jednak ili blizu vrijednosti projektiranog gubitka.

Utrošak vode izravno je u vezi s opremom, odnosno tehnologijom navodnjavanja koju primjenjuju poljoprivrednici, koje, između ostalog, mogu uključivati automatizirane kontrole učestalosti i potreba za navodnjavanjem. Na fotografiji broj 9 prikazana je jedna vrsta opreme za navodnjavanje (kišno krilo).

¹⁸ Od srpnja 2022. prema Zakonu o vodama upravljanje javnim sustavima preuzimaju županije.

Fotografija broj 9

Izvor: Državni ured za reviziju

Prema Strategiji poljoprivrede do 2030. novi NAPNAV treba dati posebni naglasak na ulaganja u izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu te usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi.¹⁹

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi se kod izrade novog NAPNAV-a trebalo voditi računa o utvrđivanju načina ostvarenja cilja u vezi s usvajanjem novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi, kako bi se već pri nabavi opreme za navodnjavanje težilo primjeni novih tehnologija koje omogućuju štedljivo trošenje vode. Navedeno bi se djelomično postiglo edukacijama poljoprivrednika te propisivanjem kriterija za nabavu opreme za navodnjavanje iz sredstava Europske unije u čijem bi utvrđivanju trebalo sudjelovati Ministarstvo poljoprivrede.

NAPNAV-om je utvrđeno da je za izradu kvalitetnih planskih, projektnih i izvedbenih rješenja te korištenje i održavanje objekata i sustava za navodnjavanje potrebno pravovremeno i stalno obrazovanje svih sudionika za izvršavanje odgovarajućih poslova hidrotehničke i agrotehničke struke, a po potrebi i ekonomske, strojarske i informatičke. Potrebno je i stalno obrazovanje kadrova koji sudjeluju u procesu korištenja objekata, strojeva i opreme za navodnjavanje, odnosno vlasnika i korisnika poljoprivrednih površina koje se navodnjavaju, zaposlenih u vodnom gospodarstvu i poljoprivrednim savjetodavnim službama. Programe edukacija trebaju organizirati županijske poljoprivredno-savjetodavne službe u suradnji s Hrvatskim vodama, Državnim hidrometeorološkim zavodom, Upravom vodnog gospodarstva te relevantnim stručnim i znanstvenim institucijama.

Ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo je 2007. pokrenulo projekt izrade stručnih podloga za korištenje i upravljanje sustavima navodnjavanja te programa stručnog obrazovanja namijenjenog krajnjim korisnicima. Nositelj izrade navedenih stručnih podloga i programa za obrazovanje bio je Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Građevinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu. Na temelju izrađenih programa stručnog obrazovanja održano je 2008. stručno obrazovanje za predstavnike županijskih upravnih odjela nadležnih za poljoprivredu, odnosno za projekte navodnjavanja, županijskih savjetodavnih službi i krajnjih korisnika.

¹⁹ Prema dostupnim podacima, Izrael je vodeća zemlja u svijetu u primjeni navodnjavanja te je u zadnjih nekoliko desetljeća povećao proizvodnju 12 puta, dok je potrošnja vode povećana tri puta, što je rezultat najboljih tehnologija u navodnjavanju i korištenju svih vrsta voda, pročišćavanju voda i desalinizaciji.

Savjetovanja na teme iz područja navodnjavanja u razdoblju od donošenja NAPNAV-a do 2021. povremeno su za stručnu javnost i investitore organizirali Hrvatsko društvo za odvodnju i navodnjavanje i Društvo građevinskih inženjera Zagreb. Ministarstvo poljoprivrede je provedbom mjere Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja iz Programa ruralnog razvoja provodilo aktivnosti na unaprjeđenju obrazovne strukture poljoprivrednog stanovništva. Edukacijom poljoprivrednika, između ostalog, obuhvaćene su i teme iz područja navodnjavanja.

Edukacije kojima bi se, između ostalog, obuhvatilo upravljanje sustavima za navodnjavanje, utrošak vode, zaštita voda, tehnologije u navodnjavanoj poljoprivredi, prema programu stručnog obrazovanja se od 2008. ne provode.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja je zaduženo za koordinaciju provedbe NAPNAV-a. Prema obrazloženju navedenog Ministarstva, za održavanje edukacija nema raspoloživih resursa.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja i Ministarstvu poljoprivrede, u suradnji s Hrvatskim vodama i županijama ispitati potrebu za uvođenjem programa stručnog obrazovanja u vezi s navodnjavanjem radi ostvarenja ciljeva utvrđenih NAPNAV-om.

Prema NAPNAV-u, osnovna karakteristika poljoprivrednih gospodarstava je usitnjenost posjeda, a uvođenje navodnjavanja na takvim posjedima je organizacijski i financijski zahtjevno. Jedan od očekivanih rezultata provedbe NAPNAV-a je da će se, između ostalog, mjerama okrupnjavanja poljoprivrednih površina (komasacije) i uvođenjem navodnjavanja postići učinkovitija poljoprivredna proizvodnja.

Strategijom poljoprivrede do 2030. utvrđen je provedbeni mehanizam Upravljanje poljoprivrednim zemljištem. Prema navedenom mehanizmu poljoprivredno zemljište je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ograničeni prirodni resurs te ga je potrebno koristiti na način kojim se ne ugrožava njegova dugoročna održivost. Usprkos značajnim površinama poljoprivrednog zemljišta, Republika Hrvatska je ispod prosjeka Europske unije po produktivnosti prirodnih resursa i učinkovitosti kojom ih koriste poljoprivredna gospodarstva. Učinkovito korištenje poljoprivrednog zemljišta na velikom dijelu površina ograničeno je i zbog toga što postoji znatan broj usitnjenih, međusobno udaljenih, obradivih površina. U postizanju cilja dugoročne održivosti korištenja poljoprivrednog zemljišta, osim okrupnjavanja važnu ulogu ima primjena postupaka komasacije na privatnom i državnom poljoprivrednom zemljištu, kao i trajno praćenje stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta. Navedenim postupcima stvaraju se preduvjeti za primjenu suvremenih metoda obrade poljoprivrednog zemljišta, za izgradnju infrastrukture (mreže poljskih putova i kanala), za rješavanje imovinskopravnih odnosa na poljoprivrednom zemljištu, za veću produktivnost, u konačnici i za podizanje konkurentnosti i ponude proizvoda. U okviru unaprjeđenja održivosti gospodarenja poljoprivrednim zemljištem potrebno je voditi računa o mogućnosti privođenja zaraslog i nekorištenog poljoprivrednog zemljišta prvobitnoj namjeni.

Prema odredbama Zakona o komasaciji poljoprivrednog zemljišta (Narodne novine 46/22), komasacija je skup administrativnih i tehničkih postupaka kojima se poljoprivredno zemljište na području jedne ili više katastarskih općina, rascjepkano na katastarske čestice male površine i nepravilna oblika, okrupnjava odnosno grupira u veće katastarske čestice, osnivaju se katastarske čestice pravilnijeg oblika, uređuju putne i kanalske mreže te nesređeni vlasnički, drugi stvarnopravni i ostali odnosi na zemljištu.

Komasacijom se stvaraju povoljniji uvjeti za razvoj poljoprivredne proizvodnje, osnivanjem većih i pravilnijih katastarskih čestica, izgradnjom poljoprivrednih putova, vodnih građevina za melioracije te izvođenjem i drugih radova na uređenju zemljišta namijenjenog poljoprivredi, pri čemu se posvećuje dužna pozornost očuvanju obilježja krajobraza. Svrha komasacije je omogućavanje ekonomičnijeg iskorištavanja poljoprivrednog zemljišta uz povoljnije uvjete za poljoprivrednu proizvodnju i ruralni razvoj.

Prema Zakonu o komasaciji poljoprivrednog zemljišta iz 2015. (Narodne novine 51/15) donesen je Pravilnik o obavljanju stručnih geodetskih poslova u komasaciji (Narodne novine 123/15), dok nalog za primjenu odredaba o pokretanju postupaka komasacije te višegodišnji i godišnji programi komasacije nisu doneseni.

U cilju izrade stručnih analiza o provedbi postupaka komasacije kao podloga za izradu višegodišnjih i godišnjih programa komasacije, koncem 2015. pokrenuti su pilot-projekti komasacije na pet lokacija. Do vremena obavljanja revizije (studen 2022.) pilot-projekti nisu završeni. U navedenim pilot-projektima obavljeno je prikupljanje dostupnih podataka za provođenje komasacije te su izrađeni prijedlozi prvog dijela idejnih projekata komasacije poljoprivrednog zemljišta. Cilj je bio poduprijeti implementaciju komasacije, ispitati primjenu zakona u praksi, utvrditi probleme i način rješavanja, napraviti procedure za postupanje i definirati troškove postupka te izraditi podlogu za donošenje podzakonskih akata. Prema očitovanju Ministarstva poljoprivrede, zbog nedorečenosti odredaba Zakona o komasaciji poljoprivrednog zemljišta iz 2015. uočenih tijekom provedbe pilot-projekata nije bilo drugih postupaka komasacije te je 2022. donesen novi Zakon o komasaciji poljoprivrednog zemljišta.

Prema odredbama članaka 5. i 53. Zakona o komasaciji poljoprivrednog zemljišta iz 2022., Ministarstvo poljoprivrede trebalo je izraditi Program komasacije poljoprivrednog zemljišta koji je Vlada Republike Hrvatske trebala donijeti do 23. listopada 2022. Također, do navedenog datuma Ministarstvo poljoprivrede trebalo je donijeti pravilnik o postupku i mjerilima objave javnog poziva za provođenje komasacije te mjerilima za odabir određenog područja prema javnom pozivu, pravilnik o radu povjerenstva za komasaciju te pravilnik o postupku i mjerilima za izradu projekta komasacije, procjeni te mjerilima i postupcima utvrđivanja vrijednosti zemljišta za komasaciju.

Pravilnik o postupku i mjerilima objave javnog poziva za provođenje komasacije te mjerilima za odabir određenog područja prema javnom pozivu (Narodne novine 133/22) donesen je u studenome 2022., Program komasacije poljoprivrednog zemljišta za razdoblje do 2026. (Narodne novine 140/22) i Pravilnik o radu povjerenstva za komasaciju (Narodne novine 146/22) doneseni su u prosincu 2022., a Pravilnik o postupku i mjerilima za izradu projekta komasacije, procjeni te mjerilima i postupcima utvrđivanja vrijednosti zemljišta za komasaciju (Narodne novine 120/23) donesen je u listopadu 2023.

Ministarstvo poljoprivrede je krajem 2021. provelo javni poziv za iskaz interesa za provedbu komasacije. Interes za provedbu komasacije iskazale su 23 jedinice lokalne samouprave za ukupnu površinu od 46 609,65 ha. U ožujku 2022. provelo je radionicu s prijaviteljima na javni poziv. Nakon kreiranja javnog poziva za provođenje komasacije na određenom području u skladu s programom komasacije poljoprivrednog zemljišta, a prije objave planira provesti javno savjetovanje u trajanju od 15 dana.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede provesti informiranje šire javnosti o komasaciji prema utvrđenom planu informiranja s obzirom na to da je komasacija postupak izravno povezan s vlasništvom i uključuje veliki broj osoba koje najčešće nisu dovoljno informirane o postupku, učincima i prednostima komasacije.

Održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina

Odredbama Zakona o vodama propisano je da regulacijskim i zaštitnim vodnim građevinama, građevinama za osnovnu melioracijsku odvodnju u vlasništvu Republike Hrvatske te građevinama za detaljnu melioracijsku odvodnju u vlasništvu županija upravljaju Hrvatske vode, dok građevinama za navodnjavanje u vlasništvu županija upravljaju same županije. Iznimno, u razdoblju od 36 mjeseci od stupanja na snagu Zakona o vodama (do srpnja 2022.) građevine za navodnjavanje u vlasništvu županija održavaju Hrvatske vode na temelju programa koji donosi predstavničko tijelo županije i do visine sredstava naknade za navodnjavanje osiguranih na temelju zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva. Program održavanja predstavničkom tijelu županije predlažu Hrvatske vode. Županija je ovlaštena preuzeti održavanje građevina za navodnjavanje počevši od 1. siječnja svake iduće godine unutar naprijed navedenog roka, na temelju akta koji je u obvezi dostaviti Hrvatskim vodama najmanje 60 dana unaprijed. Ako županija ne preuzme održavanje prije isteka navedenog roka, njegovim istekom smatra se da ga je preuzela. U razdoblju od 36 mjeseci od stupanja na snagu Zakona o vodama, smatra se da Hrvatske vode ispunjavaju uvjete za obavljanje posebnih djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, propisane odredbama navedenog Zakona u dijelu koji se odnosi na održavanje vodnih građevina.

Održavanje mješovitih melioracijskih građevina provodi se prema Planu upravljanja vodama, a obavljaju ga vanjski izvoditelji na temelju okvirnih sporazuma. Okvirni sporazumi zaključeni su prema vodnogospodarskim područjima. Prema izvješćima o izvršenju plana upravljanja vodama, rashodi za obnavljanje i održavanje detaljnih melioracijskih građevina za odvodnju i navodnjavanje za 2019. planirani su u iznosu od 68.000.000,00 kn, za 2020. u iznosu od 70.000.000,00 kn, a 2021. u iznosu od 73.000.000,00 kn. Rashodi su ostvareni za 2019. u iznosu od 67.999.000,00 kn, za 2020. u iznosu od 69.589.000,00 kn i 2021. u iznosu od 74.389.000,00 kn. Rashodi se odnose na održavanje građevina za odvodnju i navodnjavanje. Rashodi za mješovite melioracijske građevine zasebno se ne iskazuju, jer mješovite melioracijske građevine istodobno imaju više funkcija/svrha.

Prema obrazloženju Hrvatskih voda, Hrvatske vode su upravljale sa šest sustava za navodnjavanje u tri županije, o čemu su zaključeni ugovori. Ugovorima je utvrđeno da upravljanje sustavom za navodnjavanje obuhvaća rukovanje crnim postrojenjem sustava za navodnjavanje te daljinsko upravljanje putem povezivanja na nadzorno-upravljački sustav s potrebnim upravljanjem sustavom, distribuciju i isporuku vode potrošačima na priključnim oknima, očitavanje vodomjera korisnika i vodomjera u crpnoj stanici te dostavljanje podataka vlasniku jednom mjesečno, organiziranje rada sustava u skladu s projektom i uputama za rad postrojenja i redovito vođenje i mjesečno dostavljanje izvješća. Izvješće mora sadržavati vrijeme obilaska sustava, nadzor nad ispravnošću sustava i drugo te ga mora ovjeriti vlasnik. Ugovorom je utvrđena cijena radova i način plaćanja.

Također, za navedene županije i sustave, Hrvatske vode su sastavile prijedlog programa održavanja. Na fotografijama broj 10 i 11 daje se prikaz dijela sustava za navodnjavanje.

Fotografija broj 10

Fotografija broj 11

Izvor: Državni ured za reviziju

Prema odluci direktora Hrvatskih voda iz veljače 2020., Odjelu za hidrotehničke objekte povjereni su poslovi održavanja građevina za navodnjavanje u vlasništvu županija. Navedeni Odjel sastavlja prijedlog programa održavanja, koji donosi predstavničko tijelo županije. Prema sistematizaciji radnih mjesta, vodočuvari, između ostalog, obavljaju poslove rukovanja postrojenjima i uređajima prema nalogu nadležnog voditelja.

Upravno vijeće Hrvatskih voda donijelo je u svibnju 2020. Odluku o cijeni održavanja građevina za navodnjavanje, kojom je utvrđeno da su, u skladu sa Zakonom o vodama, građevine za navodnjavanje akumulacijske i druge zahvatne građevine, razvodna mreža i druge građevine pripadajuće ovim građevinama. Odlukom su utvrđene vrste poslova na održavanju i cijene radova (satna naknada za zaposlenike ovisno o stručnoj spremi te naknada prijevoza). Prema navedenoj Odluci, Hrvatske vode dostavljaju županijama izvješće o obavljenim radovima. Prihodi od upravljanja sustavima za navodnjavanje u 2020. ostvareni su u iznosu od 122.044,00 kn, a u 2021. u iznosu od 103.808,00 kn.

KORIŠTENJE VODE ZA NAVODNJAVANJE

Strategijom upravljanja vodama utvrđeni su podaci o vodnom potencijalu, a detaljniji podaci o potencijalu vodnih resursa i površinama pogodnim za navodnjavanje utvrđeni su u NAPNAV-u i Višegodišnjem programu gradnje.

Prema podacima iz NAPNAV-a karta potencijala vodnih resursa izrađena je za potrebe analize i rangiranja prioriteta navodnjavanja u Republici Hrvatskoj na temelju hidrografske karte, karte slivova podzemnih voda te procijenjene vodne bilance Republike Hrvatske. Pri izradi karte potencijala vodnih resursa uvedeno je šest razreda potencijala za navodnjavanje: vrlo visoki, visoki, srednji, umjereni, nizak i vrlo nizak potencijal.

Vrlo visoki potencijal (dostupne dovoljne količine površinske i podzemne vode za navodnjavanje i u sušnim razdobljima) utvrđen je za uži pojas uz velike rijeke Dunav, Dravu, Muru, Savu, Unu i Kupu od ušća do Ladešić Drage, Međimurje i Baranju.

Visoki potencijal (osigurana voda za navodnjavanje uz izgradnju hidrotehničkih građevina) utvrđen je za slivove Kupe (uzvodno od Ladešić Drage), Gline, Korane (nizvodno do Plitvica), Mrežnice, Dobre i Lokvarsko jezero.

Srednji potencijal (voda za navodnjavanje dostupna uz značajnija ulaganja u hidrotehničke građevine i provedbu kontinuiranog bilanciranja raspoloživih voda) utvrđen je za slivove lijevih pritoka Save na potezu od Zagreba do Jasenovca (Zelina, Lonja, Glogovnica, Česma, Ilova, Pakra, Veliki Strug), slivove Mirne, Dragonje, Neretve i Trebižata te jugozapadni dio Gorskog kotara.

Umjereni potencijal (djelomično dostupna voda za navodnjavanje) utvrđen je za slivove Bednje, Krapine, lijevih pritoka Save na potezu od Jasenovca do Slavanskog Broda (Sloboština, Šumetlica, Orjava), Vranskog jezera, Zrmanje, Krke, Cetine te Ljute (Konavle).

Nizak potencijal (malo raspoložive vode za navodnjavanje) utvrđen je za slivove desnih pritoka Drave (izvan užeg pojasa Drave), vodotoka istočne Slavonije (izvan užeg pojasa Dunava), Vuke, Biđ-Bosuta, Like, centralni i istočni dio Gorskog kotara te Imotsko polje (Vrljika, Ričina, Suvaja).

Vrlo nizak potencijal (područja nepovoljne vodne bilance vrlo malih mogućnosti zahvaćanja vode za navodnjavanje čak i uz izgradnju hidrotehničkih građevina) utvrđen je za jugozapadni dio Istre, uže priobalno područje i otoke.

Prema NAPNAV-u, obnovljivi izvori vode u Republici Hrvatskoj iznose oko 45 milijardi m³ godišnje, od čega 39 milijardi m³ godišnje iz površinskih voda i 6 milijardi m³ godišnje iz podzemnih voda. Približno 60,0 % navedenih zaliha nastaje u Republici Hrvatskoj.

NAPNAV je na osnovi provedenih analiza pogodnosti tala, potencijala vodnih resursa i klimatskih čimbenika, a uvažavajući područja i površine na kojima se projekti navodnjavanja neće moći razvijati (deficit vode, minski sumnjiva područja, zaštićena područja, područja prve i druge zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće), utvrdio da vrlo visoku i visoku pogodnost za navodnjavanje ima 484 025 ha poljoprivrednih površina.

Za potrebe navodnjavanja navedenih površina u vegetacijskom razdoblju (travanj – rujna) potrebno je osigurati oko 968×10^6 m³/god (uz pretpostavku djelomičnog navodnjavanja kultura s 2 000 m³/ha/god).

U tablici u nastavku daje se potencijal zemljišta za navodnjavanje po županijama u Republici Hrvatskoj utvrđen NAPNAV-om.

Tablica broj 8

Potencijal zemljišta za navodnjavanje po županijama
u Republici Hrvatskoj utvrđen NAPNAV-om

u ha

Redni broj	Županija	Potencijal zemljišta za navodnjavanje				
		vrlo visok	visok	umjeren	nizak	vrlo nizak
	1	2	3	4	5	6
1.	Zagrebačka	-	39 004	120 329	3 453	7
2.	Krapinsko-zagorska	-	-	31 093	23 193	3 751
3.	Sisačko-moslavačka	-	22 916	99 433	19 463	79
4.	Karlovačka	-	6 125	40 981	4 737	362
5.	Varaždinska	-	21 437	34 933	9 496	193
6.	Koprivničko-križevačka	-	39 483	53 817	9 383	-
7.	Bjelovarsko-bilogorska	-	36 406	99 463	3 999	42
8.	Primorsko-goranska	-	-	16 711	2 066	1 959
9.	Ličko-senjska	-	-	928	5 139	41 413
10.	Virovitičko-podravaska	-	33 881	51 449	31 796	360
11.	Požeško-slavonska	-	83	32 020	25 699	74
12.	Brodsko-posavska	-	34 818	67 123	7 216	7
13.	Zadarska	-	7 654	53 948	275	5 811
14.	Osječko-baranjska	-	81 837	59 699	138 023	17
15.	Šibensko-kninska	-	11 536	33 250	969	20
16.	Vukovarsko-srijemska	-	60 099	29 215	72 465	-
17.	Splitsko-dalmatinska	44	6 795	58 328	2 110	305
18.	Istarska	1 627	20 464	59 763	3 491	141
19.	Dubrovačko-neretvanska	4 306	8 741	10 450	14	3
20.	Međimurska	-	37 400	7 016	-	-
21.	Grad Zagreb	-	9 369	19 226	283	-
Ukupno		5 977	478 048	979 175	363 270	54 544

Nadalje, u NAPNAV-u je izvršeno rangiranje županija s obzirom na potencijale za navodnjavanje na nacionalnoj razini. Provedena je analiza koja uz korištene kriterije prirodnih resursa i deficita vode uvodi i socioekonomske kriterije. Kriteriji su grupirani u četiri skupine: obilježja poljoprivrednih gospodarstava, uzgajane kulture, prirodni resursi i deficit vode. Temeljem provedene analize županije su na nacionalnoj razini rangirane u četiri skupine, gdje prva skupina predstavlja županije s vrlo visokim prioritetom u navodnjavanju sa smanjenjem do četvrte skupine s normalnim prioritetom za navodnjavanje.

Prva prioriteta skupina za navodnjavanje su: Dubrovačko-neretvanska županija, Osječko-baranjska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Istarska županija, Vukovarsko-srijemska županija i Zadarska županija.

Druga prioriteta skupina za navodnjavanje su: Međimurska županija, Koprivničko-križevačka županija, Virovitičko-podravaska županija, Brodsko-posavska županija i Zagrebačka županija.

Treća prioriteta skupina za navodnjavanje su: Bjelovarsko-bilogorska županija, Sisačko-moslavačka županija, Primorsko-goranska županija, Varaždinska županija, Grad Zagreb, Šibensko-kninska županija i Požeško-slavonska županija.

Četvrta prioriteta skupina za navodnjavanje su: Karlovačka županija, Krapinsko-zagorska županija i Ličko-senjska županija.

NAPNAV je donesen 2005., a županije su planove navodnjavanja donosile od 2006. do 2019.²⁰ Županijskim planovima navodnjavanja detaljnije je uređeno (obuhvaćeno) stanje voda, odnosno vodni resursi i zemljišni potencijali.

Državni ured za reviziju preporučuje Hrvatskim vodama u skladu sa županijskim planovima navodnjavanja u novom NAPNAV-u utvrditi vodne resurse i zemljišne potencijale koje treba uzeti u obzir kod utvrđivanja prioriteta navodnjavanja u Republici Hrvatskoj.

Prema NAPNAV-u, provedenom analizom za razdoblje od 50 godina (1951. – 2000.) uočeno je da se sušna razdoblja često pojavljuju u istočnom nizinskom području Republike Hrvatske te na području srednje Dalmacije. Od ukupno analiziranih 50 godina na području srednje Dalmacije suša se pojavila u 18 godina, odnosno gotovo svake treće godine, a na području istočne Republike Hrvatske u 22 godine, odnosno gotovo svake druge godine.

Prema dostupnim podacima, nakon 2000. suše se u Republici Hrvatskoj događaju u prosjeku svake treće do pete godine, a ovisno o intenzitetu i trajanju mogu smanjiti prirode poljoprivrednih kultura od 20,0 % do 92,0 %. Nastavljen je trend povećanja srednje godišnje temperature, dok oborine ne pokazuju značajnije promjene godišnjih količina, ali ljetne oborine imaju negativan trend u cijeloj zemlji.

Za korištenje vode za navodnjavanje izdaju se vodopravne dozvole. Prema odredbama Zakona o vodama, vodopravna dozvola potrebna je, između ostalog, za zahvaćanje površinskih i podzemnih voda za navodnjavanje. Vodopravne dozvole za korištenje vode za navodnjavanje izdaju Hrvatske vode. Evidentiraju se u Registru korištenja voda, u kojem se vode sva dana prava za gospodarsko korištenje voda te se obavlja obračun naknade za korištenje voda. U vrijeme obavljanja revizije (listopad 2022.) Registar korištenja voda sadržavao je podatke za ukupno 3 529 vodopravnih dozvola za gospodarsko korištenje voda, od čega su 2 884 za navodnjavanje.

Pravne i fizičke osobe koje zahvaćaju vode za navodnjavanje obvezne su voditi očevidnik zahvaćenih i korištenih količina voda i o tome dostavljati podatke Hrvatskim vodama. Sadržaj i način vođenja očevidnika zahvaćenih i korištenih količina voda, mjerenje zahvaćenih ili korištenih količina voda te dostavljanje navedenih podataka Hrvatskim vodama propisano je Pravilnikom o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda. Podatke iz navedenog očevidnika obveznici korištenja vode za navodnjavanje dužni su dostavljati Hrvatskim vodama putem obrasca Prijava podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda mjesečno za količine zahvaćene vode veće ili jednake 10 000 m³/godišnje, tromjesečno za količine zahvaćene vode više od 1 000 m³/godišnje, a manje od 10 000 m³/godišnje te godišnje za količine zahvaćene vode manje ili jednake 1 000 m³/godišnje.

Dostava obrazaca Prijava podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda obavlja se uglavnom elektroničkom i zemaljskom poštom ili osobno. Elektronička dostava prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama vode u Informacijski sustav voda Hrvatskih voda nije omogućena, što nije u skladu s odredbama članka 8. Pravilnika o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda.

²⁰ Međimurska županija plan navodnjavanja donijela je 2003.

Državni ured za reviziju nalaže Hrvatskim vodama omogućiti obveznicima elektroničku dostavu prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda u Informacijski sustav voda, u skladu s odredbama Pravilnika o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda.

Prema odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, naknada za korištenje voda plaća se za zahvaćanje i drugo korištenje voda te za korištenje vodnih snaga, osim za opće korištenje voda i slobodno korištenje voda. Obveznici naknade za korištenje voda su, između ostalog, pravne i fizičke osobe koje zahvaćaju vodu iz tijela površinskih ili podzemnih voda radi korištenja za navodnjavanje. Osnovica za obračun naknade za korištenje voda za navodnjavanje je količina zahvaćene vode izražena u m³. Iznimno, ako nije moguće izmjeriti količine vode zahvaćene za navodnjavanje, osnovica za obračun naknade je jedinica navodnjavane površine zemljišta (ha ili m²). Naknadu za korištenje voda za navodnjavanje obračunavaju i naplaćuju od obveznika Hrvatske vode.

Visina naknade za korištenje voda i korekcijski koeficijenti kojima se umanjuje iznos naknade za korištenje voda za navodnjavanje propisani su Uredbom o visini naknade za korištenje voda (Narodne novine 82/10, 83/12, 10/14, 32/20 i 140/22). Navedenom Uredbom propisano je da visina naknade za korištenje voda za navodnjavanje, pri kojem se mjeri količina zahvaćene vode, iznosi za površinske vode 0,80 kn za m³ zahvaćene vode kategorije vrlo dobro stanje, 0,72 kn za m³ zahvaćene vode kategorije dobro stanje, 0,56 kn za m³ zahvaćene vode kategorije umjereno stanje i 0,32 kn za m³ zahvaćene vode kategorije loše i vrlo loše stanje te podzemne vode 0,80 kn za m³ zahvaćene vode kategorije dobro stanje, 0,32 kn za m³ zahvaćene vode kategorije loše stanje i 1,60 kn za m³ zahvaćene mineralne, termalne i termo mineralne vode. Ako se količina vode za navodnjavanje iz bilo kojih razloga ne mjeri, naknada za korištenje voda iznosi 500,00 kn godišnje po ha navodnjavanih površina. Korekcijski koeficijent ukupnog iznosa naknade za korištenje voda za zahvaćanje površinskih i podzemnih voda za navodnjavanje iznosi 0,1 u svrhu poljoprivredne proizvodnje, a za sve ostale namjene navodnjavanja iznosi 1,0. Korekcijski koeficijent se ne primjenjuje ako se naknada za korištenje voda obračunava za navodnjavanu površinu. Prema Pravilniku o obračunu i naplati naknade za korištenje voda (Narodne novine 36/20) obveznici koji zahvaćaju vodu za navodnjavanje za različite namjene plaćaju naknadu na temelju rješenja Hrvatskih voda.

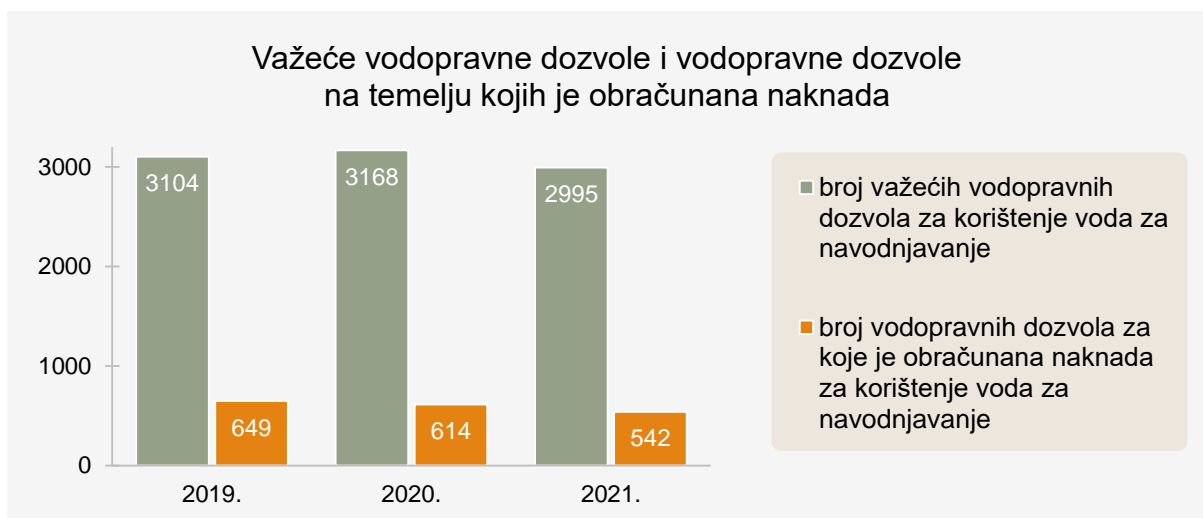
Hrvatske vode na temelju prikupljenih podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda za navodnjavanje, odnosno o navodnjavanim površinama korisnicima izdaju rješenja o iznosu naknade za korištenje voda i obavljaju naplatu navedene naknade. Prema podacima Hrvatskih voda, naknada za korištenje voda za navodnjavanje utvrđena je ukupno za 2019. u iznosu od 538.156,00 kn, za 2020. u iznosu od 670.310,00 kn i 2021. u iznosu od 623.497,00 kn, odnosno ukupno za razdoblje 2019. – 2021. u iznosu od 1.831.963,00 kn. Do konca 2022. nije naplaćeno 33.736,00 kn.

Revizijom je utvrđeno da je obveza za naknadu za korištenje voda za navodnjavanje utvrđena za 2019. korisnicima 649 vodopravnih dozvola, za 2020. korisnicima 614 vodopravnih dozvola, a za 2021. korisnicima 542 vodopravne dozvole. Početkom 2019. bile su 3 104, početkom 2020. bilo je 3 168 te početkom 2021. bilo je 2 995 važećih vodopravnih dozvola.

Iz navedenoga proizlazi da je u 2019. obveza za naknadu za korištenje voda za navodnjavanje utvrđena na temelju 649 dozvola ili 20,9 %, u 2020. na temelju 614 ili 19,4 % te u 2021. na temelju 542 dozvole ili 18,1 % ukupnog broja važećih vodopravnih dozvola za korištenje vode za navodnjavanje, odnosno da su u razdoblju 2019. – 2021. na temelju 79,1 % – 81,9 % važećih vodopravnih dozvola za korištenje voda za navodnjavanje korisnici prijavili da nisu koristili vodu za navodnjavanje ili nisu dostavili podatke o korištenoj vodi za navodnjavanje.

U grafičkom prikazu broj 7 daje se prikaz broja vodopravnih dozvola na temelju kojih je obračunana naknada za korištenje voda za navodnjavanje u odnosu na broj važećih vodopravnih dozvola u razdoblju 2019. – 2021.

Grafički prikaz broj 7

Za korisnike koji vodu za navodnjavanje koriste na temelju ugovora o koncesiji, Hrvatske vode obračunavaju godišnju naknadu za zahvaćanje voda za navodnjavanje prema Uredbi o uvjetima davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda (Narodne novine 89/10, 46/12, 51/13 i 120/14). Prema navedenoj Uredbi, godišnja naknada za zahvaćanje voda za navodnjavanje za različite namjene iznosi 10,0 % naknade za korištenje voda, što se plaća prema zakonu kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva, odnosno 10,0 % od naknade za korištenje voda, što se plaća prema zakonu kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva za korištenje voda, ako se količina vode za navodnjavanje iz bilo kojih razloga ne mjeri.

Hrvatske vode rješenjima o iznosu naknade za koncesiju za gospodarsko korištenje voda za zahvaćanje voda za navodnjavanje utvrđuju iznose godišnjih naknada za koncesiju za zahvaćanje voda za navodnjavanje te obvezu uplate navedene naknade na račune županija. Prema dostavljenim podacima Hrvatskih voda, godišnja naknada za koncesiju za zahvaćanje voda za navodnjavanje utvrđena je za 2019. u iznosu od 6.597,00 kn, za 2020. u iznosu od 10.102,00 kn i 2021. u iznosu od 5.152,00 kn, odnosno ukupno za razdoblje 2019. – 2021. u iznosu od 21.851,00 kn.

Vodne građevine mogu se koristiti za više namjena, a to se prije svega odnosi na akumulacije. Odredbama Zakona o vodama propisano je da je upravitelj akumulacije koja je uz prvenstvenu namjenu izgrađena i za druge namjene (višenamjenska akumulacija) dužan trpjeti njezino korištenje od strane drugih nositelja prava korištenja u svrhu ostvarenja tih namjena. Kada druga namjena korištenja akumulacije prelazi opseg općeg korištenja voda (navodnjavanje, uzgoj riba u gospodarske svrhe, druga gospodarska djelatnost te sportski ribolov), o tome upravitelj akumulacije i nositelj prava korištenja za druge namjene zaključuju ugovor kojim se usklađuje korištenje te uređuje održavanje i podmirivanje dijela troškova održavanja.

Prema podacima Hrvatskih voda, na području Republike Hrvatske jedno je višenamjensko korištenje voda iz akumulacije. U okviru NAPNAV-a izgrađen je sustav javnog navodnjavanja Međimurje koji vodu zahvaća iz akumulacije Čakovec na rijeci Dravi. Akumulacija Čakovec izgrađena je za potrebe hidroelektrane Čakovec, a Međimurska županija pribavila je vodopravnu dozvolu za korištenje dijela vode za potrebe navodnjavanja.

NADZOR I INFORMIRANJE

Prema odredbama Zakona o državnom inspektoratu (Narodne novine 115/18 i 117/21), inspeksijske poslove u području vodnog gospodarstva obavlja vodopravna inspekcija Državnog inspektorata. Navedeni poslovi obuhvaćaju obavljanje inspeksijskog nadzora nad provedbom zakona i drugih propisa kojima se uređuje upravljanje vodama te koji se odnose na vode, vodno dobro i vodne građevine, zaštitu voda, korištenje voda, zaštitu od štetnog djelovanja voda, postupanja po vodopravnim aktima, postupanja po ugovorima o koncesiji za gospodarsko korištenje voda i o pravu najma, zakupa, služnosti i građenja na javnom vodnom dobru, nadzor postrojenja u smislu propisa o zaštiti okoliša, u dijelu koji se odnosi na vode, nadzor provođenja Državnog plana obrane od poplava i stanje vodnih građevina, nadzor provođenja Državnog plana mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda, nadzor obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda, nadzor trgovačkih društava koja obavljaju posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama te obavljanje i drugih inspeksijskih poslova u skladu s propisima iz područja vodnog gospodarstva.

Prema odredbama Zakona o vodama, poslove neposrednog nadzora nad stanjem voda i vodnih građevina, protupravnog korištenja javnoga vodnog dobra i protupravnog otuđenja šljunka i pijeska i drugoga materijala radi sprječavanja, utvrđivanja i uklanjanja onečišćenja voda, oštećenja vodnih građevina i nanošenja štete javnoj imovini trebaju obavljati vodočuvari. O svakoj promjeni navedenih okolnosti vodočuvari su dužni odmah usmeno obavijestiti vodopravnu inspekciju te rudarsku inspekciju u slučaju protupravnog otuđenja šljunka i pijeska i drugoga materijala, a pisanim putem najkasnije u roku od 24 sata. Koncem 2021. u Hrvatskim vodama bilo je zaposleno 109 vodočuvara.

Prema dostavljenim podacima vodočuvari su u razdoblju 2019. – 2021. sastavili 580 izvješća o izvršenim prekršajima, od čega je 327 proslijeđeno na daljnje postupanje vodopravnoj inspekciji Državnog inspektorata s obzirom na to da prekršitelji nisu u predviđenom roku otklonili nepravilnosti. Dio izvještaja o izvršenim prekršajima odnosi se na vodne građevine za melioracije.

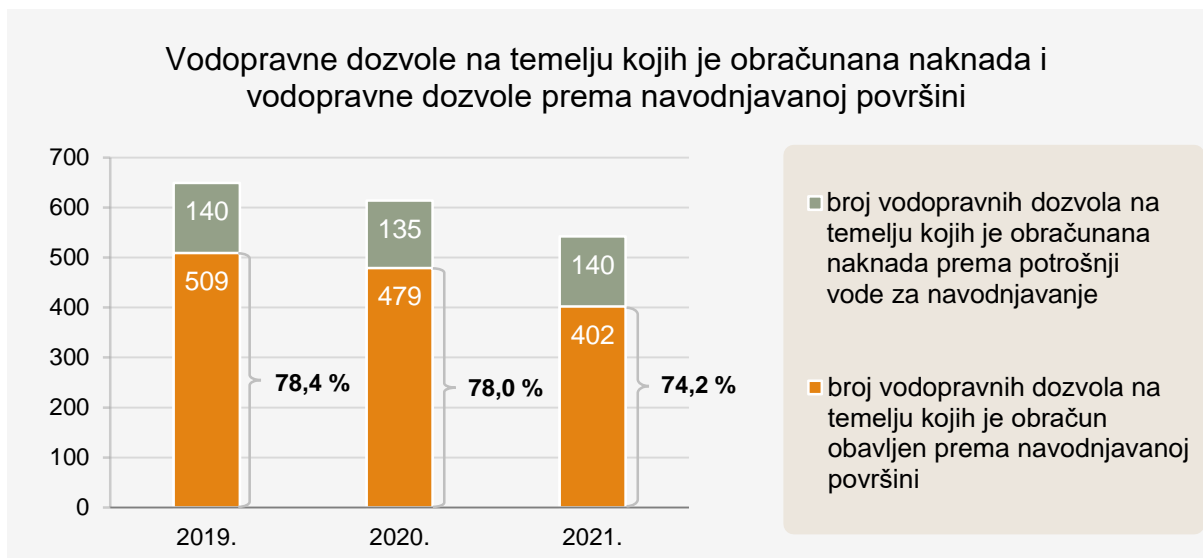
Prema odredbama Pravilnika o izdavanju vodopravnih akata vodni nadzor prati ispunjenje vodopravnih akata, kada je to predviđeno vodopravnim aktom, upozorava stranku usmeno ili pisanim putem na nesukladnost njezinog postupanja s izdanim vodopravnim aktima i o mogućim materijalnim i pravnim posljedicama, ukazuje nadležnim ustrojbenim jedinicama Hrvatskih voda na moguće postojanje razloga za ukidanje ili izmjenu vodopravnih akata te prijavljuje i/ili obavještava vodopravnu inspekciju o odstupanju od izdanih vodopravnih akata. Vodni nadzor trebaju provoditi ovlašteni zaposlenici Hrvatskih voda koji ispunjavaju uvjete za izdavanje vodopravnih akata. Vodni nadzor provodi se neovisno od inspeksijskog nadzora. Prema podacima Hrvatskih voda, poslove vodnog nadzora trebaju obavljati 62 zaposlenika. U razdoblju 2019. – 2021. obavljen je ukupno 1 901 vodni nadzor po osnovi vodopravnih akata za korištenje vode za navodnjavanje. U navedenom razdoblju nije bilo prijava i/ili obavijesti o odstupanju od izdanih vodopravnih akata za korištenje vode za navodnjavanje podnesenih vodopravnoj inspekciji.

Prema očitovanju Hrvatskih voda, obilasci korisnika vodopravnih dozvola i ugovora o koncesiji za korištenje voda za navodnjavanje provode se u slučaju sumnje na nepravilnosti, neizvršavanje preuzetih obveza (nedostavljanje obrasca Prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda i drugo), sumnje na neistinitost dostavljenih podataka, izostanak suradnje s predstavnicima Hrvatskih voda, ugrožavanje stanja vodnog tijela koje koristi, potrebe za izmjenom ili ukidanjem vodopravne dozvole u skladu s važećim zakonskim propisima i drugo. Učestalost vodnih nadzora ovisi o načinu obračuna naknade za korištenje voda, odnosno obračunava li se naknada prema navodnjavanim površinama ili stvarnom utrošku vode. Ako korisnici vode za navodnjavanje nemaju mogućnost mjeriti zahvaćene količine vode te se obračun naknade za korištenje voda obavlja prema površini navodnjavanog zemljišta, vodni nadzori se rjeđe obavljaju, jer se ne obavlja kontrola baždarenja vodomjera i očitavanja korištene vode. Ovisno o mogućnostima dio korisnika uz obrazac prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda dostavlja i fotografije mjernih uređaja sa stanjem brojila koje se koriste za kontrolu potrošnje vode.

Revizijom je utvrđeno da je u razdoblju 2019. – 2021. veliki broj korisnika važećih vodopravnih dozvola za korištenje vode za navodnjavanje prijavio da nije koristio vodu za navodnjavanje ili nije dostavio podatke o korištenoj vodi za navodnjavanje. U navedenom razdoblju veći dio korisnika kojima je obračunana naknada za korištenje voda za navodnjavanje kao osnovicu za obračun prijavio je navodnjavanu površinu zemljišta. Također, utvrđeno je da se vodni nadzori dokumentacije o ispravnosti i/ili baždarenju mjernih uređaja te očevidnika zahvaćenih i korištenih količina voda za navodnjavanje rijetko provode.

U grafičkom prikazu broj 8 daje se prikaz broja važećih vodopravnih dozvola za koje je naknada za korištenje voda za navodnjavanje obračunana prema navodnjavanoj površini u odnosu na ukupan broj vodopravnih dozvola na temelju kojih je obračunana navedena naknada u razdoblju 2019. – 2021.

Grafički prikaz broj 8

Odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva propisano je, između ostalog, da je osnovica za obračun naknade za korištenje voda količina zahvaćene vode izražena u metrima kubnim, a iznimno ako nije moguće izmjeriti količine vode zahvaćene za navodnjavanje osnovica za obračun naknade je jedinica navodnjavane površine zemljišta.

Prema Pravilniku o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda, pravne i fizičke osobe koje zahvaćaju vodu dužne su putem mjernih uređaja registrirati količine voda i o tome voditi očevidnik o zahvaćenim i korištenim količinama voda. Mjerne uređaje potrebno je redovito baždariti u skladu s propisima o mjeriteljstvu. Korisnici vode za navodnjavanje obvezni su na traženje Hrvatskih voda predložiti dokumentaciju o ispravnosti i/ili baždarenju mjernih uređaja te staviti na uvid očevidnik zahvaćenih i korištenih količina vode. Nadalje, moraju osigurati dostupnost navedenog očevidnika i dnevnih izvadaka radi obavljanja inspekcijskog nadzora i vodnoga nadzora Hrvatskih voda.

Također, prema Strateškom planu, jedan od uvjeta prihvatljivosti projekata u sustave javnog navodnjavanja je da u okviru ulaganja mora postojati uspostavljeno ili se uspostavlja mjerenje potrošnje vode.

Državni ured za reviziju preporučuje Hrvatskim vodama izraditi plan obavljanja vodnih nadzora korisnika vode za navodnjavanje kojim će se utvrditi aktivnosti i rokovi provedbe te osobe odgovorne za realizaciju, kao i način praćenja i izvješćivanja o realizaciji vodnih nadzora. Nadalje, preporučuje se Hrvatskim vodama vodni nadzor učestalo provoditi nad dokumentacijom o ispravnosti i baždarenju mjernih uređaja koji su preduvjet za mjerenje potrošnje vode te nad očevidnicima zahvaćenih i korištenih količina voda, jer bi se obračun naknade za korištenje voda za navodnjavanje po jedinici navodnjavane površine zemljišta trebao koristiti iznimno kada nije moguće izmjeriti količine zahvaćene vode za navodnjavanje.

Hrvatske vode nisu utvrdile sadržaj i način informiranja javnosti o navodnjavanju. Prema očitovanju Hrvatskih voda projekti navodnjavanja se prezentiraju kroz stručne radove i prezentacije na stručnim skupovima u organizaciji Hrvatskog društva za odvodnju i navodnjavanje, Hrvatske komore inženjera građevinarstva i drugih strukovnih udruga. Projekti navodnjavanja se i javno prezentiraju u županijama pred zainteresiranom javnošću.

Ulaganja koja su financirana iz Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014. – 2020. označena su plakatima, informativnim pločama, privremenim panoima i drugim, ovisno o visini ulaganja.

Prema navedenom, o realizaciji NAPNAV-a i Višegodišnjeg programa gradnje, o prednostima navodnjavanja te o drugim važnim informacijama u vezi s navodnjavanjem ne informira se javnost na mrežnim stranicama Hrvatskih voda te u drugim medijima.

Državni ured za reviziju preporučuje Hrvatskim vodama o rezultatima provedbe NAPNAV-a i Višegodišnjeg programa gradnje te o drugim podacima u vezi s navodnjavanjem informirati javnost prema utvrđenom programu kojim bi se utvrdio sadržaj, odnosno vrsta informacija, učestalost i mediji putem kojih će se informiranje provoditi.

OCJENA UČINKOVITOSTI UPRAVLJANJA GRAĐEVINAMA ZA NAVODNJAVANJE I MJEŠOVITIM MELIORACIJSKIM GRAĐEVINAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti upravljanja građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Ministarstvu poljoprivrede, Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatskim vodama. Ciljevi revizije bili su provjeriti uspostavu pravnog, strateškog i planskog okvira za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama, utvrditi jesu li ustrojene propisane evidencije građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina, ocijeniti je li gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina učinkovito, ocijeniti koristi li se voda za navodnjavanje u skladu s vodnim potencijalom i potrebama za navodnjavanjem te provodi li se nadzor nad korištenjem voda i informira javnost.

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, primjenjujući utvrđene kriterije, Državni ured za reviziju ocijenio je da su Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske vode poduzeli aktivnosti na donošenju zakonskih i planskih dokumenata u vezi s područjem navodnjavanja te je donesena Strategija upravljanja vodama, Strategija poljoprivrede do 2030., Zakon o vodama, NAPNAV i Višegodišnji program gradnje. Donesen je Popis građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju i mješovitih melioracijskih građevina od interesa za Republiku Hrvatsku čije je ažuriranje u tijeku i ustrojen Registar korištenja voda za navodnjavanje. Planskim dokumentima utvrđeni su vodni resursi i zemljišni potencijali za navodnjavanje te su utvrđeni izvori financiranja za gradnju sustava javnog navodnjavanja, a od 2022. i način financiranja opreme za navodnjavanje.

Međutim, utvrđeno je da planski dokumenti potrebni za ostvarenje cilja iz Strategije poljoprivrede do 2030. u vezi s nastavkom izgradnje javnih sustava za navodnjavanje na dodatnih 25 000 ha nisu doneseni te da će navedeni cilj s obzirom na razdoblje i osigurana sredstva biti teško ostvariv. Planirani cilj iz NAPNAV-a o izgradnji sustava za navodnjavanje na 65 000 ha do 2020. ostvaren je s približno 50,0 %, što se djelomično temelji na procjenama s obzirom na to da nema pouzdanog podatka o ukupnim poljoprivrednim površinama u Republici Hrvatskoj za koje je osigurana mogućnost navodnjavanja, odnosno koje su pokrivene sustavima za navodnjavanje. Višegodišnji program gradnje za razdoblje 2015. – 2020. ostvaren je s približno 25,0 %. Također, dio planiranih aktivnosti utvrđenih propisima, strateškim i planskim dokumentima koji se odnosi na pilot-projekte, komasaciju i trajno praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta nije proveden. Dio izgrađenih sustava za navodnjavanje se ne koristi, a Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske vode o tome nemaju cjelovite podatke. U razdoblju 2019. – 2021. na temelju približno 80,0 % važećih vodopravnih dozvola za korištenje voda za navodnjavanje korisnici su prijavili da nisu koristili vodu za navodnjavanje ili nisu dostavili podatke o korištenju vodi za navodnjavanje. Vodni nadzor se ne provodi planski. Izvješća o provedbi NAPNAV-a sastavljaju zajednički Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatske vode, ali izvješće na sadrži pokazatelje iz područja poljoprivrede. Ministarstvo poljoprivrede ne sastavlja izvješće o provedbi NAPNAV-a u vezi s ciljevima poljoprivredne politike.

Uzimajući u obzir postavljene ciljeve revizije, Državni ured za reviziju na temelju utvrđenih činjenica, Ministarstvu poljoprivrede, Hrvatskim vodama te Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja – Upravi za vodno gospodarstvo, daje sljedeće naloge i preporuke, prema područjima revizije:

1. Pravni i institucionalni okvir u vezi s navodnjavanjem
 - 1.1. U buduću pravodobno poduzeti aktivnosti radi donošenja planskih dokumenata – NAPNAV-a i Višegodišnjeg programa gradnje. Navedenim planskim dokumentima potrebno je utvrditi poslove, odnosno zadaće sudionika u provedbi i način suradnje. (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatske vode)
2. Evidencije građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina
 - 2.1. Ustrojiti Katastar vodnih građevina, u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije. (Hrvatske vode)
 - 2.2. Registar korištenja voda za navodnjavanje voditi na način da sadrži sve propisane podatke, u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije. (Hrvatske vode)
3. Gradnja, korištenje i održavanje građevina za navodnjavanje i mješovitih melioracijskih građevina
 - 3.1. Pravilnikom o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta utvrditi obvezu Agencije za prikupljanje podataka o opremljenosti ARKOD parcele sustavom navodnjavanja s naznakom radi li se o javnom ili privatnom sustavu, radi prikupljanja cjelovitih podataka o stanju poljoprivrede te praćenja ostvarenja ciljeva NAPNAV-a i Strategije poljoprivrede do 2030. (Ministarstvo poljoprivrede)
 - 3.2. Podatke iz Registra korištenja voda za navodnjavanje koristiti za utvrđivanje površina koje se navodnjavaju, radi izvještavanja o uspješnosti provedbe NAPNAV-a. (Hrvatske vode)
 - 3.3. U novom NAPNAV-u utvrditi kriterije za izbor pilot-projekata, s obzirom na to da se dosadašnji pilot-projekti nisu realizirali. (Hrvatske vode)
 - 3.4. U novom NAPNAV-u razmotriti postojeće i/ili utvrditi nove ciljeve koji se žele postići provedbom pilot-projekata, s obzirom na to da dosadašnji ciljevi nisu realizirani. (Hrvatske vode)
 - 3.5. Kod izrade Višegodišnjeg programa gradnje, utvrditi jasne, mjerljive i primjenjive kriterije za izračun pokazatelja ostvarenja navedenog programa te pratiti njihovo ostvarenje. (Hrvatske vode)
 - 3.6. Sudjelovati pri utvrđivanju kriterija za izbor pilot-projekata te u suradnji sa županijama utvrditi načine mjerenja učinaka navodnjavanja i informiranja poljoprivrednika. (Ministarstvo poljoprivrede)

- 3.7. U suradnji s Hrvatskim vodama i županijama ispitati potrebu za uvođenjem programa stručnog obrazovanja u vezi s navodnjavanjem radi ostvarenja ciljeva utvrđenih NAPNAV-om. (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Ministarstvo poljoprivrede)
 - 3.8. Provesti informiranje šire javnosti o komasaciji prema utvrđenom planu informiranja s obzirom na to da je komasacija postupak izravno povezan s vlasništvom i uključuje veliki broj osoba koje najčešće nisu dovoljno informirane o postupku, učincima i prednostima komasacije. (Ministarstvo poljoprivrede)
4. Korištenje vode za navodnjavanje
 - 4.1. U skladu sa županijskim planovima navodnjavanja u novom NAPNAV-u utvrditi vodne resurse i zemljišne potencijale koje treba uzeti u obzir kod utvrđivanja prioriteta navodnjavanja u Republici Hrvatskoj. (Hrvatske vode)
 - 4.2. Omogućiti obveznicima elektroničku dostavu prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda u Informatički sustav voda, u skladu s odredbama Pravilnika o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda. (Hrvatske vode)
5. Nadzor i informiranje
 - 5.1. Izraditi plan obavljanja vodnih nadzora korisnika vode za navodnjavanje kojim će se utvrditi aktivnosti i rokovi provedbe te osobe odgovorne za realizaciju, kao i način praćenja i izvješćivanja o realizaciji vodnih nadzora. (Hrvatske vode)
 - 5.2. Vodni nadzor učestalo provoditi nad dokumentacijom o ispravnosti i baždarenju mjernih uređaja koji su preduvjet za mjerenje potrošnje vode te nad očevidnicima zahvaćenih i korištenih količina voda, jer bi se obračun naknade za korištenje voda za navodnjavanje po jedinici navodnjavane površine zemljišta trebao koristiti iznimno kada nije moguće izmjeriti količine zahvaćene vode za navodnjavanje. (Hrvatske vode)
 - 5.3. O rezultatima provedbe NAPNAV-a i Višegodišnjeg programa gradnje te o drugim podacima u vezi s navodnjavanjem informirati javnost prema utvrđenom programu kojim bi se utvrdio sadržaj, odnosno vrsta informacija, učestalost i mediji putem kojih će se informiranje provoditi. (Hrvatske vode)

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi se provedbom navedenih naloga i preporuka postigla poboljšanja u vezi s uspostavom pravnog, strateškog i planskog okvira za učinkovito upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama, evidencijama te gradnjom, korištenjem i održavanjem građevina za navodnjavanje i mješovitim melioracijskih građevina, korištenjem vode za navodnjavanje te nadzorom i informiranjem, čime bi se povećala učinkovitost upravljanja građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama.

OČITOVANJE SUBJEKATA REVIZIJE

Ministarstvo poljoprivrede se očitovalo na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Republici Hrvatskoj te je prihvatilo dane preporuke. Međutim, u Očitovanju navodi da je u Izvješću opisana kronologija promjena nadležnosti u vezi s upravljanjem građevinama za navodnjavanje, ali prema mišljenju Ministarstva nije dovoljno istaknuta promjena nadležnosti i uloga Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja s obzirom na to da je Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja od 31. kolovoza 2020. ustrojena Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora u okviru koje je Sektor voda, vodnoga dobra, vodne politike i međunarodne suradnje koji je zadužen za koordinaciju provedbe Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj.

U vezi s preporukom o izmjeni Pravilnika o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta navodi da je navedenim Pravilnikom definirano da osnovni atributni podaci o ARKOD parceli sadržavaju i podatke o navodnjavanju. Uprava za potpore u poljoprivredi i ruralnom razvoju razmotrit će mogućnost da se na razini ARKOD sustava prikupe podaci o javnim i privatnim sustavima navodnjavanja. U vezi s preporukom o utvrđivanju kriterija za izbor pilot-projekata i mjerenjem učinaka navodnjavanja i informiranja poljoprivrednika, Ministarstvo se očitovalo da će sudjelovati pri utvrđivanju kriterija za izbor pilot-projekata te u suradnji sa županijama utvrditi načine mjerenja učinaka navodnjavanja i informiranja poljoprivrednika. Prenijet će iskustvo u definiranju kriterija odabira stečeno izradom i provedbom mjera iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. odnosno tipa operacije 4.3.1. – Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja, praćenje (monitoring) provedbe informiranja korisnika. Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju kontinuirano surađuje s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja te Hrvatskim vodama po pitanju sustava javnog navodnjavanja koji su financirani iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., odnosno projekata u pripremi za financiranje iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. Također, Ministarstvo potiče uspostavu pokusnih polja za navodnjavanje poljoprivrednih kultura u svrhu implementacije novih tehnologija i edukacije poljoprivrednika o načinima uspostave i važnosti navodnjavanja poljoprivrednih površina. U vezi s uvođenjem programa stručnog obrazovanja u vezi s navodnjavanjem očitovalo se da je tijekom 2023. održano 15 demonstracijskih aktivnosti na temu navodnjavanja. Prethodnih godina kroz strukovno osposobljavanje mladih poljoprivrednika u okviru biljnih proizvodnji kod tehnologije proizvodnje govorilo se o navodnjavanju. U 2024. nastavit će se edukacije kroz tečajeve i demonstracijske aktivnosti.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja – Uprava za vodno gospodarstvo se očitovalo na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Republici Hrvatskoj te je prihvatilo dane preporuke. Očitovalo se da će ubuduće, u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede i Hrvatskim vodama, pravodobno poduzimati aktivnosti radi donošenja planskih dokumenata kojima će se utvrditi poslovi, odnosno zadaće sudionika u njihovoj provedbi, kao i način suradnje. Također će u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, Hrvatskim vodama i županijama ispitati potrebu za uvođenjem programa stručnog obrazovanja u vezi s navodnjavanjem radi ostvarenja ciljeva utvrđenih NAPNAV-om.

Hrvatske vode su se očitovale na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti upravljanje građevinama za navodnjavanje i mješovitim melioracijskim građevinama u Republici Hrvatskoj te su prihvatile dane naloge i preporuke. U vezi s donošenjem planskih dokumenata očitovali su se da će poduzeti aktivnosti za njihovo pravodobno donošenje. U vezi s ustrojavanjem Katastra vodnih građevina i vođenjem Registra korištenja voda za navodnjavanje navode da su navedene evidencije ustrojene, ali ne sadrže sve podatke propisane odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije te će ih nadopuniti propisanim podacima. U vezi s korištenjem podataka iz Registra korištenja voda, navode da će ih koristiti za potrebe izvješćivanja o provedbi NAPNAV-a. Osim toga, navode da su u nacrtu novog NAPNAV-a utvrđeni kriteriji za izbor pilot-projekata i ciljevi koji se njima žele postići. U Višegodišnjem programu gradnje utvrdit će jasne, mjerljive i primjenjive kriterije za izračun pokazatelja ostvarenja navedenog programa. U nacrtu novog NAPNAV-a podaci o vodnim resursima i vodnim potencijalima usklađeni su s podacima iz županijskih planova navodnjavanja. Također, navode da će obveznicima omogućiti elektroničku dostavu prijave podataka o zahvaćenim i korištenim količinama voda u skladu s propisima. Navode da će izraditi plan obavljanja vodnog nadzora i učestalije obavljati vodni nadzor nad dokumentacijom o ispravnosti i baždarenju mjernih uređaja te nad očevidnicima zahvaćenih i korištenih količina vode. Sa županijama će informirati javnost o napretku projekata navodnjavanja te će izraditi plan izvješćivanja medija.